

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXVI/138/2016
Rady Gminy w Parysowie
z 28 grudnia 2016 r.

GMINA PARYSÓW

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Parysów na lata 2016-2022

przygotowana przez

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	5
1.1.	STRUKTURA DOKUMENTU	6
2.	CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	8
2.1.	PODSTAWY PRAWNE.....	9
2.2.	PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE	10
2.2.1.	DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE	10
2.2.2.	DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE.....	14
3.	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	17
3.1.	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	18
3.2.	DEMOGRAFIA	19
3.3.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	23
3.3.1.	EDUKACJA	23
3.3.2.	KULTURA I SPORT	25
3.3.3.	OPIEKA ZDROWOTNA	26
3.4.	GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ	26
3.4.1.	PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	29
3.4.2.	BEZDOMNOŚĆ.....	29
3.4.3.	SYTUACJA DZIECI.....	30
3.4.4.	UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	31
3.4.5.	SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	35
3.4.6.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	36
3.5.	PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	38
3.6.	ANALIZA SWOT	58
3.7.	ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	63
3.8.	PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	64
4.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	65
4.1.	MISJA.....	66

4.2.	CELE STRATEGICZNE	68
4.2.1.	CEL STRATEGICZNY 1 – OCENA I DIAGNOZA SYSTEMU WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	68
4.2.2.	CEL STRATEGICZNY 2 – WSPARCIE RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	70
4.2.3.	CEL STRATEGICZNY 3 – ZWIĘKSZENIE SIŁY ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	72
4.2.4.	CEL STRATEGICZNY 4 – SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW	73
4.3.	METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PARYSÓW	74
5.	ZAŁĄCZNIKI	76
I.	WZÓR ANKIETY	77
II.	ZESPÓŁ REMEDIS SA	82
	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	83

1. WSTĘP

1.1. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminy Parysów na lata 2016-2022 jest wieloletnim dokumentem programowym. Tworzenie jej obejmuje szereg działań i dziedzin polityki społecznej. Odpowiednio przygotowana i wdrożona strategia ma doprowadzić do wyeliminowania kluczowych problemów społecznych w Gminie.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stają do rozwiązania trudne problemy. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych. Te wszystkie zjawiska tworzą mieszaninę problemów społecznych, które decydują później o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną. Funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką jest gmina zależy od skuteczności ich rozwiązywania.

Podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w Strategii pozwala na przyjęcie rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych na terenie Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów składa się z trzech części, tj. części wprowadzającej, diagnostycznej i części programowej.

- I. Część wprowadzająca zawiera elementarne informacje dotyczące konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. W tym rozdziale przybliżono również związek z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.
- II. Część diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące Gminy oraz diagnozę. Wiedza ta została oparta zgromadzona na podstawie analizy danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w Gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, badań ankietowych, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej.

- III. Część programowa zawiera najważniejsze założenia polityki społecznej Gminy na lata 2016-2022. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, programów operacyjnych i działań. Wskazano również podmioty realizujące strategię, współdziałające oraz planowane źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Zaprezentowano także sposoby wdrożenia Strategii oraz prowadzenie monitoringu i realizacji.

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych to proces, mający kilka etapów, wymagający zaangażowania wielu osób i instytucji. Każda strategia służy do osiągnięcia zamierzonych celów, za pomocą wskazanych programów, z określonymi wskaźnikami realizacji. Samorząd Gminny oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wytycza i zatwierdza działania – wykonalne technicznie, realne ekonomiczne i akceptowalne społecznie ale nie mogą pozostać jedynymi ich realizatorami. Warunkiem powodzenia jest współpraca władz samorządowych przy realizacji zamierzeń zawartych w Strategii z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się polityką społeczną takimi jak oświata, służba zdrowia, policja itp. Odpowiednio zaprojektowana i wprowadzona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców, także nie objętych bezpośrednio jej interwencją.

Dokument niniejszy jest również wyrazem dążenia władz Gminy do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie. Strategia jest komunikatem skierowanym do lokalnej społeczności, stanowi wyraz troski Gminy o pomyślność obywateli, ukazuje zamierzone działania. Strategia ma szansę stać się nową jakością w relacjach pomiędzy uczestnikami życia społecznego na terenie Gminy i pobudzić aktywność społeczną mieszkańców.

2. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zmianami). Przewiduje on w ramach zadań własnych gminy „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Inne akty prawne, które mają wpływ na treść i kształt niniejszej Strategii to:

- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 r. poz. 446 ze zmianami),
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zmianami),
- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 ze zmianami),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 ze zmianami),
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2016, poz.1390),
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 ze zmianami),
- Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r., poz. 645 ze zmianami),
- Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1828),
- Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zmianami),

- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817),
- Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195),
- Ustawa z 14 czerwca 1969 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 23 ze zmianami),
- Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015 r., poz. 2082 ze zmianami).

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE

Należy pamiętać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Parysów nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego treść będzie dotyczyła mieszkańców. Analiza dokumentów programowych i strategicznych, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

„EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU”

Głównym celem tego dokumentu jest powrót Europy po kryzysie na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Jej założenia to więcej miejsc pracy i wyższy standard życia mieszkańców Starego Kontynentu. Strategia pokazuje, że Europa może rozwijać się w sposób inteligentny i zrównoważony, może sprzyjać włączeniu społecznemu, umie znaleźć sposób na stworzenie nowych miejsc pracy i określić kierunek rozwoju społeczeństw. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety:

- Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Aby każde państwo UE mogło dopasować Strategię Europa 2020 do swojej szczególnej sytuacji wyznaczono cele, na których poszczególni członkowie wspólnoty powinni opierać swoje cele krajowe i metody działania.

- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%,
- Na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB Unii,
- Należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (20% redukcji emisji dwutlenku węgla, 20% energii uzyskiwać z odnawialnych źródeł, zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%),
- Liczba osób przedwcześnie kończących naukę należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- Liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

W ramach priorytetów i celów przygotowano również 7 projektów tematycznych, które mają umożliwić postępy.

- „Unia innowacji” – ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji,
- „Młodzież w drodze” – ma na celu poprawę wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy,
- „Europejska agenda cyfrowa” – ma na celu upowszechnienie szybkiego Internetu,
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – jest to projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów,
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – ma służyć poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – ma pomóc w modernizacji rynków pracy,
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

NARODOWA STRATEGIA SPOŁECZNEJ

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS) stawia na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Na podstawie analizy wskaźników zestawionych w ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w NSIS sformułowano priorytety:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost liczby lokali (mieszkań) dla grupy najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA (NSRO)

NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Zakładanym efektem strategii proponowanej przez NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami UE. Polska i jej

regiony powinny stać się miejscem atrakcyjnym dla inwestowania, życia i pracy. W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów Unii Europejskiej oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej sformułowano cel strategiczny NSRO, czyli „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”. Cel ten będzie osiągniany poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Europejski Fundusz Społeczny jest najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej. Jest on jednym z pięciu europejski funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESIF). Od 2014 fundusze te działają we wspólnych ramach, realizując dodatkowe cele związane z polityką. Są one głównym źródłem inwestycji na poziomie UE i ułatwiają państwom członkowskim powrót na ścieżkę rozwoju gospodarczego oraz zwiększenie liczby miejsc pracy, jednocześnie umożliwiając zrównoważony rozwój zgodnie z założeniami strategii Europa 2020. Głównymi celami Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2015-2021 są:

- **Pomoc w znalezieniu zatrudnienia:** wspierane będą organizacje, które chcą wprowadzić w życie projekty mające na celu prowadzenie szkoleń i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Finansowane będą również inicjatywy wspierające przedsiębiorczość poprzez udzielanie pomocy finansowej dla nowych firm oraz przedsiębiorstw, które

przeprowadzają restrukturyzację bądź zmagają się z problemem braku wykwalifikowanych pracowników,

- **Włączenie społeczne:** będzie kontynuowane finansowanie tysięcy projektów, które pomagają osobom znajdującym się w potrzebie oraz osobom z grup w niekorzystnej sytuacji w zdobyciu umiejętności zawodowych,
- **Lepsza edukacja:** Priorytetem jest ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki oraz poprawa możliwości edukacyjnych na poziomie wyższym i zawodowym,
- **Wzmocnienie administracji:** dążenie do polepszenia jakości funkcjonowania administracji publicznej i rządowej poprzez nadawanie im kompetencji administracyjnych i instytucjonalnych niezbędnych do przeprowadzenia reform strukturalnych.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego definiuje zasady wspierania i spojrzenia na rozwój województwa. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku, jako efekt konsensusu społecznego stanowi wyraz troski i odpowiedzialności za dobro i harmonijny rozwój województwa mazowieckiego Założenia polityki społecznej zostały ujęte w ramach celów strategicznych:

- **Cel strategiczny:** Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014 - 2020

RPO WM 2014-2020, którego głównym celem jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego Programy operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Parysów są zbieżne z priorytetami inwestycyjnymi wszystkich osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 o nazwach:

- Oś priorytetowa I: Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce,

- Oś priorytetowa II: Wzrost e-potencjału Mazowsza,
- Oś priorytetowa III: Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości,
- Oś priorytetowa IV: Przejście na gospodarkę niskoemisyjną,
- Oś priorytetowa V: Gospodarka przyjazna środowisku,
- Oś priorytetowa VI: Jakość życia,
- Oś priorytetowa VII: Rozwój regionalnego systemu transportowego,
- Oś priorytetowa VIII: Rozwój rynku pracy,
- Oś priorytetowa IX: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- Oś priorytetowa X: Edukacja dla rozwoju regionu,
- Oś priorytetowa XI: Pomoc techniczna.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GARWOLIŃSKIM NA LATA 2007-2015

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Garwolińskim powstała dzięki aktywności członków Konwentu Strategicznego - zespołu roboczego, składającego się z przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Garwolińskim. Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy sformułowano oraz wyznaczono cele strategiczne i operacyjne poprzez, które będzie realizowana misja powiatu. Misja polityki społecznej w Powiecie Garwolińskim: Wysoka spójność społeczności lokalnej Powiatu Garwolińskiego oraz zapewnienie mieszkańcom możliwości zaspokajania swoich materialnych i pozamaterialnych potrzeb w stopniu zapewniającym równowagę społeczną oraz ciągłość rozwoju powiatu. Obszarami priorytetowymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Garwolińskim są:

- opieka nad rodziną i dzieckiem,
- aktywizacja rynku pracy,
- bezpieczeństwo publiczne, opieka zdrowotna i profilaktyka uzależnień,
- pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PARYSÓW NA LATA 2015-2022

Strategia Rozwoju Gminy Parysów na lata 2015-2022 jest dokumentem planowania długookresowego i stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych w Gminie. W jej ramach przeprowadzono analizę Gminy

pod względem sytuacji społeczno-gospodarczej, wykonano analizę SWOT-TOWS, a także wskazano misję, cele strategiczne, programy operacyjne oraz kierunki działań. Głównym celem rozwoju gminy Parysów jest: zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez rozwój sfery gospodarczej, społecznej, tworzenie przyjaznych warunków zamieszkania. Problematyka społeczna została ujęta w ramach celu „Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy”.

3. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

3.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIĘĆ OSADNICZA

Gmina Parysów położona jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego i północnej części powiatu garwolińskiego. Od zachodu graniczy z Gminą Pilawa, od południa z Gminą Garwolin, od wschodu z gminą Borowie, a od północy z Gminą Siennica (powiat miński) i Gminą Latowicz (powiat miński).

Rysunek 1 Gmina Parysów na mapie powiatu garwolińskiego
(źródło: www.osp.org.pl, wgląd październik 2016 r.)

Gmina zajmuje powierzchnię 64 km² (6.431 ha) co stanowi 4,98% powierzchni powiatu i 0,18% powierzchni województwa. W 2015 roku zamieszkała była przez 4.106 osób (3,78% ludności powiatu i 0,08% ludności województwa). Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Parysów.

Rysunek 2 Odległość [km] Parysowa od niektórych, większych miejscowości
(opracowanie własne, kilometrów www.mapa.pf.pl, wgląd październik 2016)

Sieć osadniczą Gminy Parysów tworzy 11 miejscowości podzielone na 10 sołectw. Przedstawia je tabela 1

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA W GMINIE PARYSÓW (stan na 01.07.2016 r.)

LP.	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW	POWIERZCHNIA (ha)
1.	Choiny	615	738
2.	Kozłów	226	1.041
3.	Łukowiec	333	542
4.	Parysów	1.081	756
5.	Poschła	157	352
6.	Słup	235	181
7.	Starowola	425	613
8.	Stodzew	274	744
9.	Wola Starogardzka	630	1.108
10.	Żabieniec	189	356
	Suma	4.165	6.431

Źródło: Urząd Gminy Parysów

3.2. DEMOGRAFIA

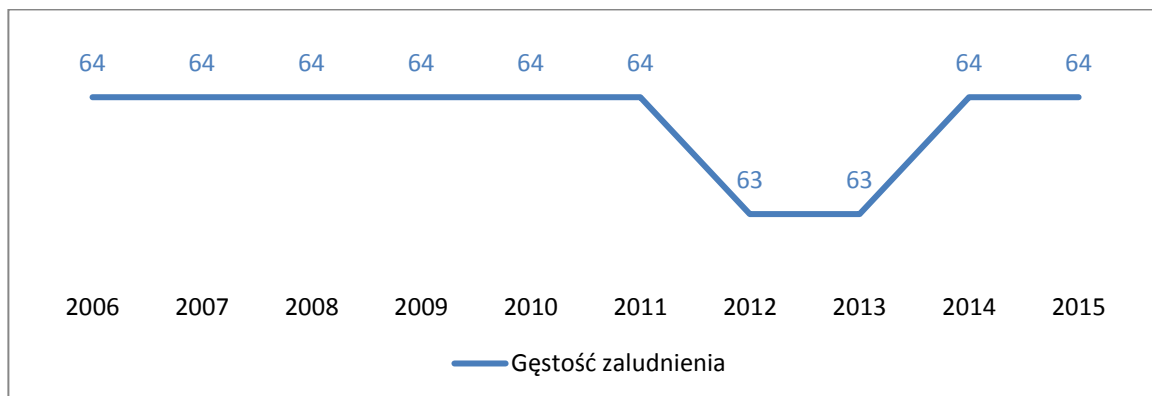
W 2015 roku Gminę zamieszkiwało (wg. GUS) 4.106 osób, w tym 2.058 mężczyzn oraz 2.048 kobiet. Mężczyźni mają nieznaczną przewagę liczebną nad kobietami (50,12%). Należy więc stwierdzić, że podział wg. płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2015 ale także na przestrzeni wielu lat.

Tabela 2 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY PARYSÓW W LATACH 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	4.092	4.113	4.123	4.136	4.129	4.097	4.061	4.055	4.102	4.106
Mężczyźni	2.041	2.052	2.063	2.068	2.073	2.058	2.046	2.035	2.061	2.058
Kobiety	2.051	2.061	2.060	2.068	2.056	2.039	2.015	2.020	2.041	2.048
Mężczyźni [%]	49,88	49,89	50,04	50,00	50,21	50,23	50,38	50,18	50,24	50,12
Kobiety [%]	50,12	50,11	49,96	50,00	49,79	49,77	49,62	49,82	49,76	49,88

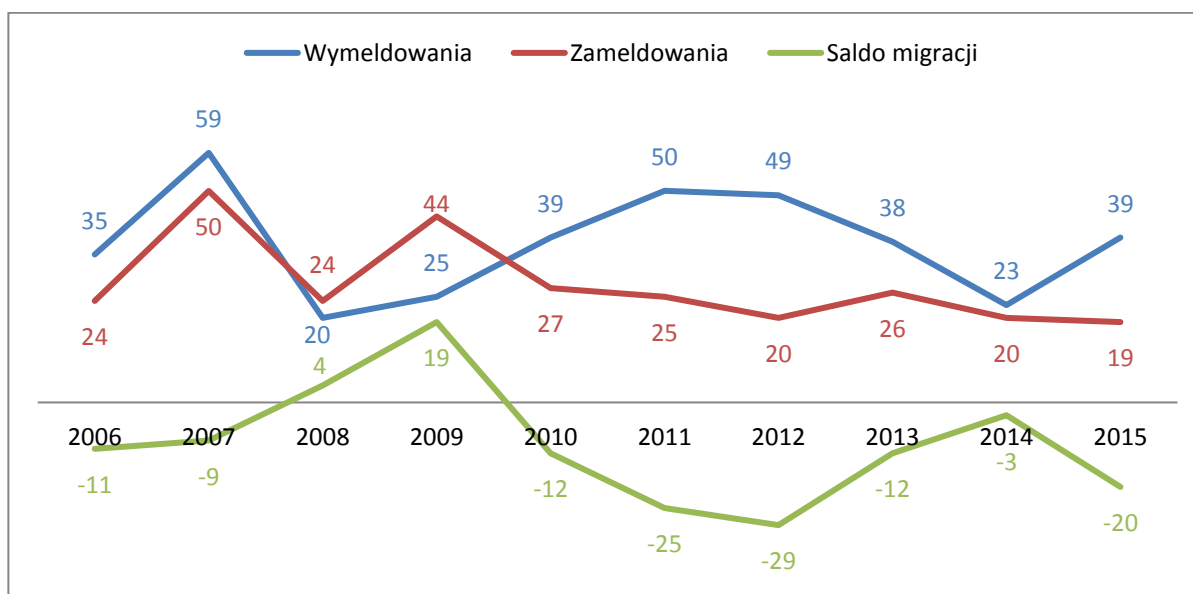
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia w Gminie Parysów na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na stałym poziomie, co zaprezentowano na wykresie 1. Jeżeli uwzględni się dotychczasowe trendy migracji wewnętrznych i ich ujemne saldo to Gmina Parysów w następnych latach może wykazywać spadek liczby mieszkańców. Sytuację na pewno ratuje dodatni przyrost naturalny. Według informacji z Banku Danych Lokalnych gęstość zaludnienia w Gminie w 2015 roku wynosiła 64 osoby na kilometr kwadratowy.

Wykres 1 Gęstość zaludnienia w Gminie Parysów
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Jak wynika z danych, w Gminie utrzymuje się nadwyżka wymeldowań w stosunku do liczby zameldowań. Saldo migracji, w badanym czasie, tylko w latach 2008 i 2009 było dodatnie. Przez pozostały okres przyjmowało wartości ujemne i w 2015 roku wynosiło -20 (bez migracji zagranicznych).

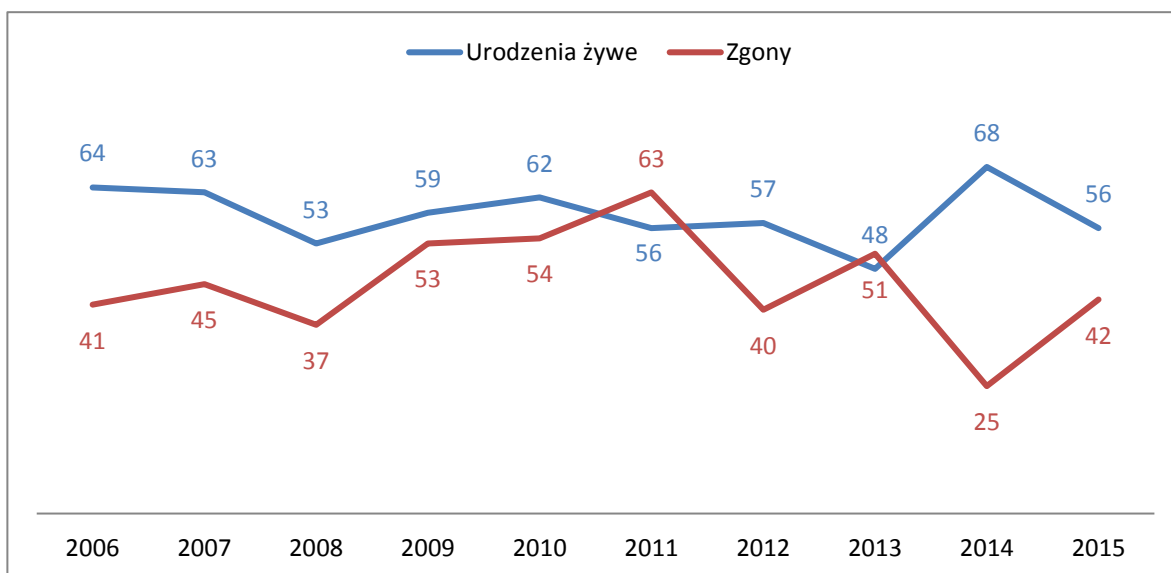
Wykres 2 Migracje mieszkańców Gminy Parysów
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Prezentowane dane niestety nie oddają całego rozmiaru zjawiska, ponieważ dotyczą wyłącznie osób, które zgłosiły się do Urzędu Gminy i dopełniły formalności związanych z procedurą – najpierw – wymeldowania się z dotychczasowego miejsca pobytu, a następnie – zameldowania w nowym. Stąd to zjawisko jest trudne do oszacowania.

Według Banku Danych Lokalnych w 2015 roku 23 osoby wymeldowały się z Gminy Parysów do miast. Taki stan rzeczy spowodowany może być dobrym połączeniem komunikacyjnym i bliskością dużych ośrodków miejskich (przede wszystkim Warszawa), będących miejscem zatrudnienia i nauki mieszkańców Gminy. Odpływ ludności nastąpił również do innych

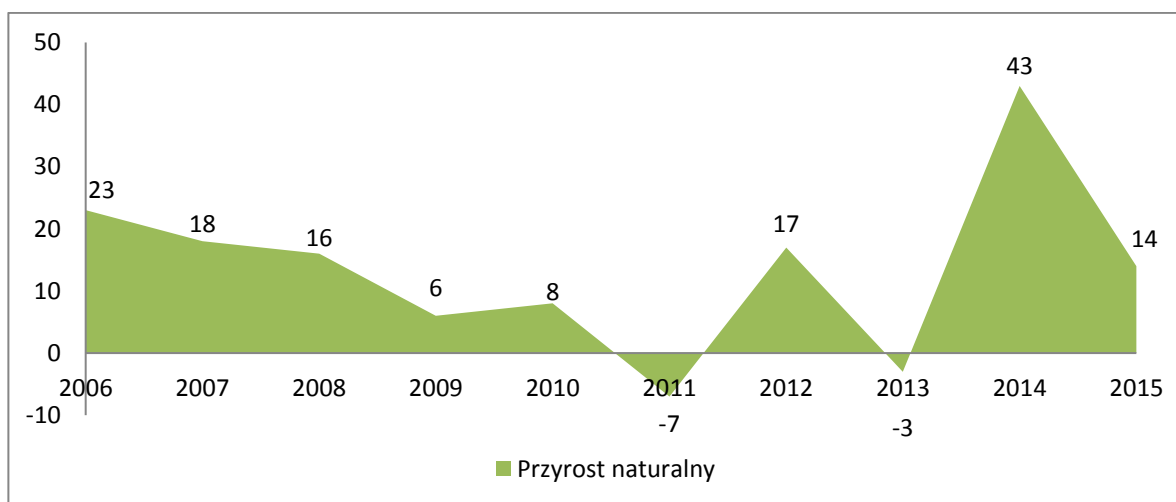
miejsowości wiejskich (16 osób). Z miast w tym czasie odnotowano 9 przypadków zameldowań na teren Gminy, oraz 10 z innych obszarów wiejskich.

Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna. W ostatnich latach można zauważyć, że liczba zgonów i urodzeń utrzymuje się na podobnym poziomie (z niewielkim wahaniem). Odnotowana liczba urodzeń żywych na terenie Gminy w roku 2015 to 56, natomiast zgonów zanotowano 42.

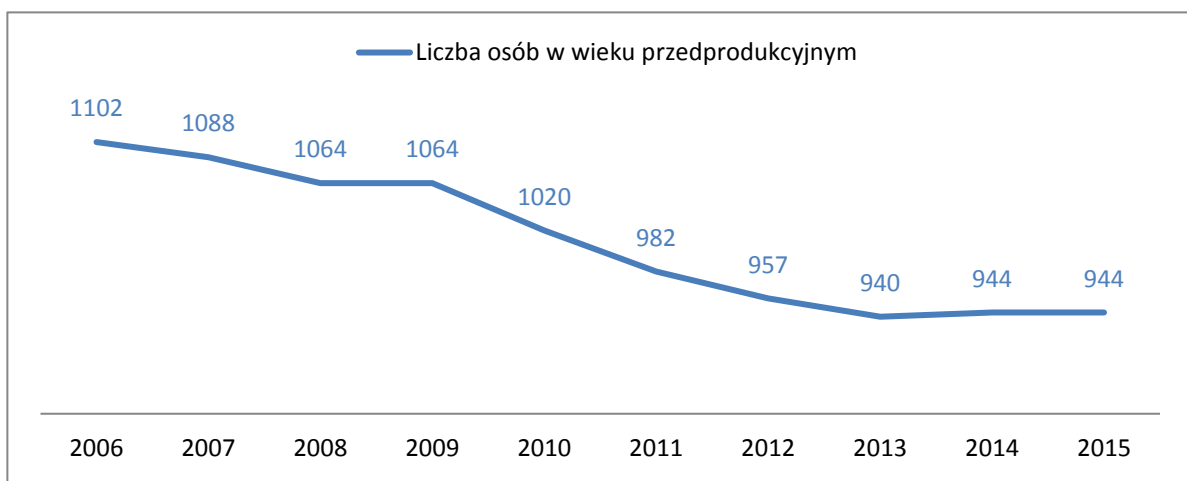
Wykres 3 Urodzenie i zgony w Gminie Parysów
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Przyrost naturalny w Gminie Parysów w 2015 roku był dodatni i wyniósł +14. Podobnie sytuacja wyglądała w całym powiecie garwoliński (+286) i województwie mazowieckim (+2.426). Z kolei w przyrost naturalny w Polsce był ujemny (-25.613).

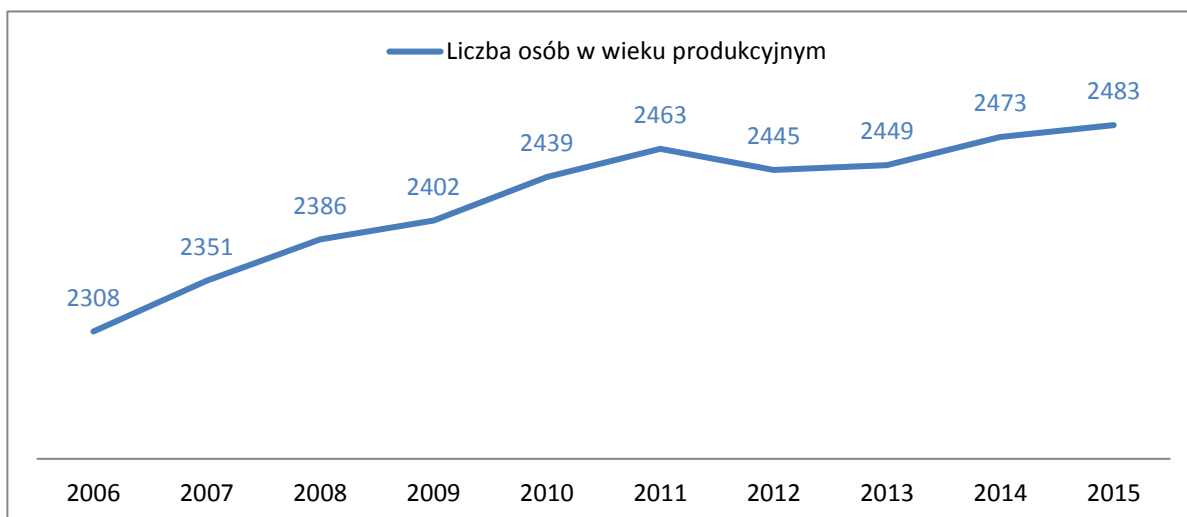
Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie Parysów
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

W ostatnich dziesięciu latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje. Liczba osób w wieku produkcyjnym wzrasta (lecz już nie tak intensywnie jak kilka lat wcześniej), podobnie jak liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Parysów wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją Polski. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb przyszłych seniorów.

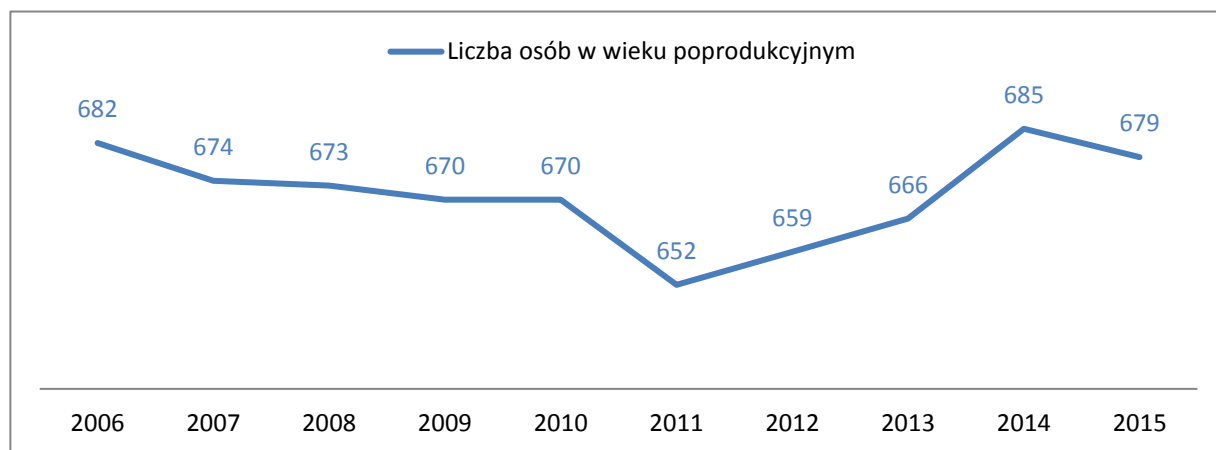
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Parysów
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Liczba ludności w Gminie w wieku przedprodukcyjnym, w latach 2006-2015, spadła o 158 osób czyli o ponad 14%.

Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Liczba ludności w wieku produkcyjnym cały czas wzrasta, co jest sytuacją bardzo pożądaną ekonomicznie. W tym okresie grupa ta powiększyła się o 175 osób (ponad 7%). Z danych zaprezentowanych na wykresie 6 wywnioskować można, że dynamika wzrostu liczby ludności zdaje się wyhamowywać. Związane jest to zapewne z malejącą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd październik 2016 r.)

Dane prezentowane na wykresie 7 pokazują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie. Jednak można domniemywać, że zgodnie z krajowymi tendencjami, liczba osób w tej grupie wiekowej będzie wzrastać. W ciągu ostatnich 5 lat grupa ta zwiększyła się o 20 osób. Oznacza to przyrost o ponad 3%.

Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze prorodzinnym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności.

3.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

3.3.1. EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności Gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego. System ten ma na celu stworzenia dla młodzieży

szans osobistego rozwoju, a w odniesieniu do środowiska zapewnienie awansu cywilizacyjnego. Gmina Parysów dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół i przedszkoli zapewnia optymalne warunki do realizacji zadań oświatowych w Gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz Gminy. Z przeprowadzonej analizy wynika wyraźnie, że podejmowane są działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz Gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Samorządowe placówki oświatowe znajdujące się na terenie Gminy:

- Zespół Placówek Oświatowych w Parysowie:
 - Przedszkole,
 - Szkoła Podstawowa,
 - Gimnazjum.
- Szkoła Podstawowa w Woli Starogrodzkiej.

Tabela 3 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE PARYSÓW W LATACH 2008-2015

	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
SZKOŁA PODSTAWOWA	313	298	292	290	294	287	298	310	320
GIMNAZJUM	196	184	158	153	144	139	130	134	119
SUMA	509	482	450	443	438	426	428	444	439

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd październik 2016 r.]

W ostatnich latach nieznacznie wzrasta liczba uczniów w szkołach podstawowych, a maleje w gimnazjach. Generalnie liczba uczniów maleje – co jest niestety zgodne z trendem krajowym. Pocięszający jest fakt, że liczba dzieci w przedszkolach rośnie.

Tabela 4 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE PARYSÓW

ROK	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
DZIECI	85	89	112	114	115	123	125	125	135

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd październik 2016 r.]

3.3.2. KULTURA I SPORT

Na obszarze Gminy Parysów baza kulturowa jest dość skromna. Brakuje tu ośrodka, który wypełniałby zadania gminnego ośrodka kultury. Zadania z zakresu kultury wypełnia biblioteka gminna, mieszkańcom udostępniane są również świetlice wiejskie oraz remizy Ochotniczych Straży Pożarnych. W Gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Parysowie. Posiada ona czytelnię internetową. Udostępnia księgozbiór podręczny oraz czasopisma. Jest on na bieżąco aktualizowany poprzez nowości wydawniczych oraz selekcję starych, zacytanych lub nieaktualnych wydawnictw. W Bibliotece prowadzony jest Punkt Informacji Obywatelskiej, którego zadaniem jest informowanie o prawach społeczności oraz ich skutecznej obronie, gdzie i do kogo udać się po fachową poradę i pomoc. Biblioteka bierze czynny udział w konkursach oraz wydarzeniach gminnych. Mieszkańcy korzystają zarówno z księgozbioru jak i darmowej czytelni internetowej. Dzieci czynnie włączają się w pracę biblioteki. Organizowane są: lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży szkolnej, wystawy okolicznościowe z okazji rocznic i świąt, wystawki nowości wydawniczych, konkursy literackie i rysunkowe, zajęcia plastyczne oraz koncerty.

Tabela 5 BIBLIOTEKA W GMINIE PARYSÓW

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Biblioteki i filie	2	2	1	1	1	1
Pracownicy	4	3	2	2	3	2
Księgozbiór	14.218	14.497	11.417	11.636	11.518	11.311
Czytelnicy w ciągu roku	466	558	418	408	420	419
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	6.594	6.056	4.719	6.220	5.350	5.392

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd październik 2016 r.]

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczucie szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznym takim jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

Na terenie Gminy funkcjonuje piłkarski klub sportowy „Orzeł”, który bierze udział w rozgrywkach prowadzonych przez Mazowiecki Związek Piłki Nożnej oraz trzy Kluby Ludowych Zespołów Sportowych (w Starowoli, Woli Starogrodzkiej i w Choinach).

Przy Publicznej Szkole Podstawowej w Parysowie funkcjonuje boisko sportowe Orlik 2012.

3.3.3. OPIEKA ZDROWOTNA

W Gminie Parysów funkcjonuje:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadczący usługi dla ludności w zakresie opieki zdrowotnej. Z NFZ umowę ma podpisanych trzech lekarzy: lekarz internista, lekarz rodzinny oraz pediatra. W NZOZ zatrudnione są cztery pielęgniarki: zabiegowa, położna, szkolna i środowiskowa, która odwiedza chorych w ich miejscu zamieszkania. Wzrasta w Gminie liczba udzielonych porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.
- Apteka,
- Gabinet stomatologiczny.

Na terenie Gminy znajduje się 1 apteka a dostęp do lekarzy specjalistów zapewnia szpital w pobliskim Garwolinie.

3.4. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna umożliwia przewyżnianie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie. Ośrodek realizuje zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych jak również koordynuje rozwiązywanie różnorodnych problemów społecznych na terenie Gminy Parysów. Oferta GOPS skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współdziała z różnymi

podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznościami, stowarzyszeniami znajdującymi się na naszym terenie oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną. Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w szczególności należy:

- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa oraz wsparcie asystenta rodziny,
- obejmowanie mieszkańców naszego terenu interwencją w sytuacjach kryzysowych,
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, zasiłków dla opiekunów, stypendiów szkolnych, karty dużej rodziny,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (dzieci)
- zatrudnianie osób w ramach prac publicznych, interwencyjnych oraz społecznie użytecznych,
- realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- realizacja Programu „Państwa w zakresie dożywiania”.

Działania z roku na rok ulegają zmianom. Jest to forma pomocy świadczona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie.

Tabela 6 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ SPOŁECZNEJ

ROK	2012	2013	2014	2015
GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ	179	143	131	133
OSOBY W GOSPODARSTWIE, KTÓRE KORZYSTAJĄ ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ	639	541	477	501
RODZINY OTRZYMUJĄCE ZASIŁKI NA DZIECI	96	93	83	86

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

Z tabeli 6 wynika, że liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Gminie Parysów maleje.

Tabela 7 WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ W LATACH 2013-2015 (dane częściowe)

ROK	OGÓŁEM WYDATKI [zł]	PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY [zł]	ZASIŁKI STAŁE [zł]
2015	2.068.706,64	429,36	73.366,34
2014	2.011.897,89	537,74	87.850,60
2013	2.042.473,04	440,00	83.920,72

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

Mimo, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej maleje w kolejnych latach – wydatki na tą pomoc rosną.

Tabela 8 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ GOPS W LATACH 2013-2015

POWÓD PRYZNANIA POMOCY	LICZBA RODZIN			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Ubóstwo	63	67	67	232	234	230
Bezdomność	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	36	38	188	198	210
Bezrobocie	69	59	62	235	209	218
Niepełnosprawność	34	33	30	98	90	87
Długotrwała lub ciężka choroba	20	26	22	59	73	60
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	43	41	36	197	174	165
Przemoc w rodzinie	12	12	3	52	52	14
Alkoholizm	5	13	13	19	54	54
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	1	2	8	1	2
Zdarzenie losowe	0	0	2	0	0	6
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

W 2015 roku najczęstszym powodem udzielania pomocy mieszkańcom Gminy Parysów było ubóstwo (230 osób) i bezrobocie (218 osób).

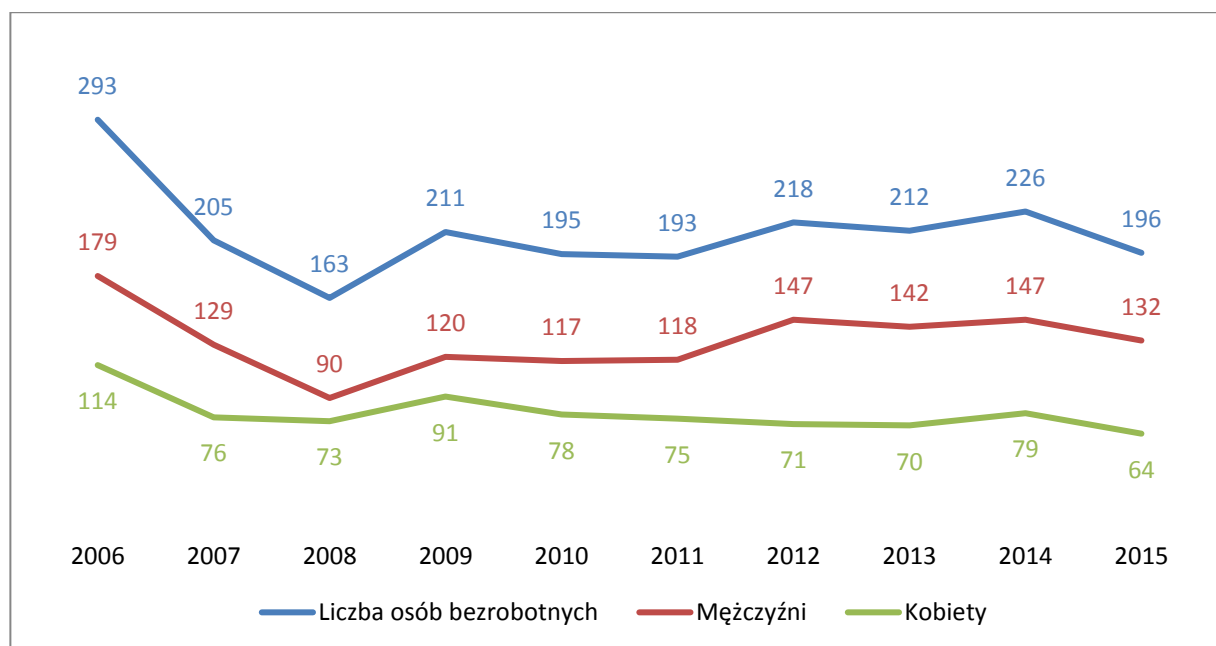
Tabela 9 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ GOPS W LATACH 2013-2015 (dane cząstkowe)

	2013	2014	2015
Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1.309.832	1.241.018	1.284.574
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia rodzinne	269	257	255
RODZAJ ŚWIADCZENIA	LICZBA PRYZNANYCH ŚWIADCZEŃ		
	2013	2014	2015
Zasiłek rodzinny z dodatkami	9.629	8.792	8.333
Zasiłek rodzinny bez dodatków	6.251	5.752	5.433
Zasiłek pielęgnacyjny dla osób, które ukończyły 75 lat	17	24	24
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	370	347	335
Zasiłek dla opiekuna	6	12	12
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	367	332	340
Zasiłek pielęgnacyjny	550	568	602
Świadczenie pielęgnacyjne	232	191	189
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	41	65	51

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

3.4.1. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Wykres 8 Bezrobotni w Gminie Parysów w latach 2006-2015
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd grudzień 2016 r.)

Na rynku pracy duże znaczenie mają kwalifikacje zawodowe i wykształcenie przyszłych pracowników. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji. Największym problemem w analizowanym obszarze jest bezrobocie długotrwałe, dotykające ludzi młodych, zdolnych do podjęcia pracy. Problemem wśród mieszkańców jest brak kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. W trudnej sytuacji znajdują się również osoby po 50 roku życia, im najtrudniej jest znaleźć zatrudnienie, przebranżowić się. Osoby te są mniej elastyczne na rynku pracy, a jednocześnie mniej odważne od osób młodych. Trudniej jest im podejmować nowe wyzwania.

3.4.2. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność, bezdomny to terminy używane przez nas powszechnie. Są one obciążone skojarzeniami emocjonalnymi i wartościującymi. Zjawisko bezdomności jest złożone i wielopostaciowe. Bezdomność dotyka ludzi w różnych czasach, nie przywiązując wagi do płci,

wieku, wcześniejszego statusu, stanu posiadania. Swoim zasięgiem obejmuje osoby z różnymi doświadczeniami i z różnych środowisk. Bezdomność to przede wszystkim to, czego nie dostrzegamy, odzwierciedla nieszczęścia i tragedie ludzkie. Naznacza swoim piętnem ludzi o najniższych dochodach, którzy doświadczyli niepowodzeń życiowych czy dramatów¹. Encyklopedia socjologii definiuje bezdomność jako względnie trwałą sytuację człowieka, nie posiadającego własnego mieszkania, albo w ogóle pozbawionego dachu nad głową. Może być rozpatrywana jako element sytuacji życiowej konkretnej osoby, jako zjawisko społeczne, przejaw patologii społecznej lub indywidualnej, a także problem społeczny. Może być efektem dobrowolnie wybranego stylu życia, desperackich decyzji własnych, cudzych zachowań dewiacyjnych, zdarzeń losowych, wadliwej polityki społecznej². Ustawa o pomocy społecznej za osobę bezdomną uznaje osobę „niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie Gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy sami dokonali takiego wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania, oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opublikowało sprawozdanie z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w 2014 r. oraz wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych (21/22 styczeń 2015 r.). Wynika z niego iż w Polsce jest 36.161 osób bezdomnych w porównaniu do poprzedniego badania z 2013 r. odnotowano wzrost liczby osób bezdomnych o 5.449 osób. Na terenie gminy Parysów jest nie ma osób bezdomnych.

3.4.3. SYTUACJA DZIECI

Wraz z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku Ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej samorzady gminne zostały zobligowane do prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

¹ I. Wilson, A. Szałkowski, Bezdomność jako kryterium ubóstwa, Warszawa 1988

² Encyklopedia Socjologii, Warszawa 1996

Tabela 10 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ZACHOWANIE AGRESYWNE UCZNIĄ – AGRESORY

CZYNNIKI INDYWIDUALNO-PRZEDMIOTOWE	CZYNNIKI RODZINNE	CZAS WOLNY	SZKOŁA
Pozytywne społecznie nastawienie	Korzystny status edukacyjno-zawodowy rodziców	Przynależność do grup nieformalnych i brak uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach	Negatywne samopoczucie w szkole
Negatywne społecznie nastawienie i zachowanie, przekraczanie norm	Korzystne warunki wychowawcze	Poświęcenie czasu wolnego na oglądanie filmów i gry komputerowe o treści przemocowej	Konfliktowy klimat w szkole
Uznanie za słuszne opinii rówieśniczych o „normalności”	Partnerskie cechy wychowania w rodzinie		
Używanie środków uzależniających			

Źródło: Surzykiewicz J. „Agresja i przemoc w szkole. Uwarunkowania socjokulturowe. Warszawa 2000

10 proc. polskich dzieci żyje w skrajnym ubóstwie – wynika z danych UNICEF-u. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami i trudnościami, takimi jak: uzależnienie od alkoholu, narkotyków, przemoc domowa, ubóstwo, bezrobocie, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wszystko to prowadzi często do zjawiska „sieroctwa społecznego”, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania się we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek zatrudniania asystentów rodziny od 1 stycznia 2015 r. Asystentura rodziny polega na zindywidualizowanej pracy w rodzinie, z rodziną, dla rodziny (na jej rzecz), przy dominowaniu pracy z rodziną. Cechami charakterystycznymi asystowania jest indywidualizacja pracy wynikająca z małej liczby odbiorców, dostosowanie do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb, dawanie możliwości skierowania do nich dedykowanego wsparcia

3.4.4. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dynamika rozwoju patologii społecznej jest duża, podobnie jak długość występowania oraz nasilenia szkodliwego funkcjonowania. W przypadku długich i intensywnych okresów toksycznych działań, inicjatywy te zaczynają przybierać określone formy patologiczne:

- Alkoholizm – jest zjawiskiem ciągle zajmującym wysoką pozycję w rankingu najczęściej występujących w Polsce przejawów patologii. Problemy alkoholowe w dużej mierze wynikiem bardzo łatwego dostępu do napojów wysokoprocentowych w Polsce. Statystyki wskazują na przerażające tempo obniżania wieku inicjacji alkoholowej oraz wzrost spożycia przez osoby nieletnie. Osoby młode są szczególnie narażone na uzależnienie. Problem alkoholowy dotyczy także osób w starszym wieku, zarówno z rodzin ubogich, jak i zamożnych. Często powodem może być rozczarowanie życiem, depresja, zbyt duża odpowiedzialność. Warto też zwrócić uwagę na istotny fakt, że dzieci uczą się poprzez naśladownictwo. W związku z tym, jeżeli w domu ucztuje się przy stole suto zakrapianym alkoholem lub też problemy rozwiązuje się ucieczką w alkohol, to dzieci z tych rodzin są w większym stopniu predestynowane do odziedziczenia problemów alkoholowych.
- Narkomania – jest kolejnym przejawem patologii, bazującym na uzależnieniu. Narkomania, podobnie jak alkoholizm, może mieć bardzo niewinne początki. Zaczyna się od narkotyków miękkich, a kończy na najcięższym kalibrze w postaci kokainy. Jest to szczególnie groźne i wyniszczające uzależnienie. Środki narkotyzujące są w Polsce nielegalne, więc kwestia powszechności dostępu powinna być główną przeszkodą i ograniczyć grono narkomanów. Tymczasem nie tylko nie stanowi żadnej przeszkody, ale stwarza dodatkowe zagrożenie. Laboranci policyjni, specjalizujący się w dziedzinie środków odurzających, twierdzą, że „lewe” narkotyki mogą stanowić wieszce zagrożenie dla zdrowia i życia zażywających niż narkotyki „czyste”. Często bowiem, aby zwiększyć zyski dealerzy dzielą swoje zapasy na mniejsze części dosypując do nich nieznanymi i szkodliwymi substancjami. Narkomania w rodzinie doprowadzić może do rozpadu więzi rodzinnych, rozpadu rodziny, a w najgorszym przypadku do śmierci jednego z członków rodziny.
- Przemoc w rodzinie – stanowi w dalszym ciągu poważny, dane statystyczne dla całego kraju pokazują zatrważające informacje:
 - Około 250 dzieci na każde 100 tysięcy jest maltretowane,
 - Około 60% rodziców stosuje wobec swoich dzieci kary cielesne,
 - Około 33% rodziców dotkliwie pobiło swoje dziecko przed ukończeniem przez nie 6 roku życia.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie może mieć także wymiar psychiczny. Najczęściej oprawcami są dawne ofiary przemocy, które wyniosły takie „nauki” z własnego doświadczenia.

Proceder przemocy fizycznej czy psychicznej nie jest jednokierunkowy. Ostatnie badania wydobyły na światło dzienne zjawisko gwałtu małżeńskiego. Zmuszanie jednego z małżonków do kontaktu seksualnego często było zatajane przez ofiary bądź ignorowane przez władze. Przemoc w związku małżeńskim może sprowadzać się do form fizycznych (bicia, gwałtu, lekkich i poważnych uszkodzeń ciała) i psychicznych (poniżanie, groźby, zakazy).³

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych. Ilość osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Można się oprzeć o dane szacunkowe ustalone dla populacji przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższa TABELA.

Tabela 11 POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH					
		W POLSCE	W MIEŚCIE 100 TYS. MIESZK.	W MIEŚCIE 25 TYS. MIESZK.	W GMINIE 10 TYS. MIESZK.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys. osób	ok. 2000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5%-7% populacji	2 mln. – 2,5 mln. osób	5000-7000 osób	1250-1750 osób	500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln osób	ok. 5.300 osób	ok. 1330 osób	ok. 530 osób

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Na terenie Gminy Parysów działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Gminy. Zakres działalności komisji przedstawia się następująco:

- kreowanie lokalnej polityki wobec alkoholu poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu lokalnych aktów prawnych,

³ <http://wrodzinie.info.pl/przejawy-patologii/13-skutki-patologii-w-rodzinie>

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałanie narkomani i przemocy w rodzinie,
- wspieranie działań promujących trzeźwy, bezpieczny sposób spędzania czasu,
- wspieranie działalności instytucji stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązaniu problemów alkoholowych i przemocy,
- popularyzowanie nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych,
- prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych,
- działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu.

W wielu rodzinach mamy do czynienia ze zjawiskiem ukrytej przemocy. Niezbędne jest przeprowadzenie działań mających na celu poprawę stanu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy, budowanie spójnego systemu pomocy ofiarom przemocy, szkolenie osób zajmujących się pomaganiem, przygotowywanie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenie edukacji publicznej na temat przemocy w rodzinie i środowisku wobec dzieci, młodzieży i sposób jej przeciwdziałania. Jednym z takich działań jest procedura „Niebieskiej Karty”. Niebieskie Karty to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (z dnia 10 czerwca 2010 r. Dz.U. Nr 125 poz. 842), która weszła w życie w sierpniu ubiegłego roku, definiuje tą procedurę następująco: "Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie." Zapisy tej nowelizacji wskazują na Radę Ministrów, jako organ, który określa kształt procedury oraz opracowuje wzory formularzy wykorzystywanych podczas jej realizacji. Jeżeli osobą doznającą przemocy jest dziecko, to czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty" przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również

w obecności psychologa). Obecność psychologa nie jest warunkiem niezbędnym w sytuacji, gdyż często zdarza się, że takiej osoby nie ma w zasobach kadrowych danej placówki czy miejscowości. Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

Tabela 12 „NIEBIESKIE KARTY”(NK) WYDANE W GMINIE PARYSÓW W LATACH 2014-2015

ROK	NIEBIESKIE KARTY		
	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ NIEBIESKIE KARTY	LICZBA RODZIN WOBEC KTÓRYCH WSZCZĘTO PROCEDURĘ NK	LICZBA ZAKOŃCZONYCH PROCEDUR NK
2015	27	16	18
2014	22	15	10

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

We wszystkich przypadkach procedura Niebieskich Kart została wszczęta przez Policję. Na terenie Gminy Parysów działa również Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, w którym pełni dyżur psychoterapeuta, specjalista terapii uzależnień. Dyżury terapeutyczne są dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz doznających przemocy. Finasowanie jest ze środków GKRPA w Parysowie.

3.4.5. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Jednocześnie jest ona również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Niepełnosprawność to jedna z głównych kwestii społecznych, która utrudnia funkcjonowanie coraz większej liczbie ludności. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Polsce na koniec marca 2011 r. wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zborowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym

funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym⁴.

Utrudnienia wynikające z barier takich jak brak możliwości dojazdu, brak rozbudowanej oferty zawodowej przystosowanej do możliwości osób niepełnosprawnych lub nadopiekuńczość ze strony opiekunów sprawia, że osoby niepełnosprawne uważają, iż społeczeństwo słabo się nimi interesuje.

Rehabilitacja społeczna powinna doprowadzić osobę niepełnosprawną do samoakceptacji, czyli odnalezienia własnej tożsamości w aktualnych warunkach życia. Rehabilitacja społeczna nie jest możliwa bez współdziałania służb, tworzących system zabezpieczeń i likwidujących bariery utrudniające egzystencję osobom niepełnosprawnym. Skuteczność rehabilitacji społecznej zależy także od pomocy organizacji i instytucji działających na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w życie kulturalne, rozrywkę, sport i rekreację.

3.4.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne Gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Straż miejska, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Swój wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze Gminy, które wspierają jednostki OSP.

- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Parysowie,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Choinach,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Łukówcu,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Kozłowie,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Starowoli,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Stodzewie,

⁴ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/>

- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Starogrodzkiej.

W 2015 roku na terenie powiatu garwolińskiego, wykryto 1.835 przestępstw o różnym charakterze. Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 82,6%.

Tabela 13 PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW 2014-2015

KATEGORIA PRZESTĘPSTW	PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE 2015 r.	WYKRYWALNOŚĆ W PROCENTACH	PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE 2014 r.	WYKRYWALNOŚĆ W PROCENTACH	RÓŻNICA WYKRYWALNOŚCI
Przestępstwa 7-dmiejscowej kategorii	7	57,1%	13	30,77%	Wzrost o 26,33%
Kradzieże z włamaniem	2	0%	0	0%	Umorzone 2
Kradzież mienia	4	75%	8	25%	Wzrost o 50%
Uszkodzone rzeczy	1	100%	0	-	Bez zmian
Bójka pobicie	0	-	0	-	Bez zmian
Uszczerbek na zdrowiu	0	-	3	33,33%	-
Rozboje, kradzieże rozbójnicze	0	-	2	50%	-
Przestępstwa narkotykowe	1	100%	0	0	-
Wypadki drogowe	4	100%	1	100%	Bez zmian
Nietrzeźwi kierujący	5	100%	8	100%	Bez zmian
Niestosowanie się do zakazu kierowania pojazdami	5	100%	7	100%	Bez zmian
Ogółem stwierdzonych przestępstw	36	86,1%	47	78,2%	Wzrost o 7,38%

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

Tabela 14 PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW 2014-2015

KATEGORIA	ILOŚĆ W 2015 r.	ILOŚĆ W 2014 r.	RÓŻNICA
Interwencja ogółem	766	624	Więcej o 142
Wylegitymowanych osób	3.699	3.196	Więcej o 503
Liczba mandatów	339	286	Więcej o 53
Ilość ujawnionych wykroczeń	835	796	Więcej o 39
Sporządzone wniosków o ukaranie	89	41	Więcej o 48
Odstąpienia od skierowania wniosku o ukaranie	55	42	Więcej o 13
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	11	12	Mniej o 1
Bezpieczeństwo osób i mienia	1	19	Mniej o 18
Bezpieczeństwo i porządek w komunikacji miejskiej	537	519	Więcej o 18
W tym nietrzeźwych kierowców	26	11	Więcej o 15
Przeciwko mieniu	12	15	Mniej o 3
Obyczajności publicznej	96	101	Mniej o 5
Urządzeniom użytku	35	24	Więcej o 11

publicznego			
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości	89	67	Więcej o 22
Innym przepisom	53	39	Więcej o 14
Liczba spotkań ze społeczeństwem	103	63	Więcej o 40
Doprowadzenia	28	32	Mniej o 4
Sporządzonych meldunków informacyjnych	9	8	Więcej o 1
Zatrzymano sprawców na gorącym uczynku	14	17	Mniej o 3

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie

3.5. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Na potrzeby aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie społeczne. Dla pozyskania wyników reprezentujących całe środowisko gminne respondentami byli mieszkańcy Gminy Parysów. Badanie przeprowadzono na przełomie września a października 2016 roku. Na prośbę o przeprowadzenie badania odpowiedziało pozytywnie 65 osób dorosłych oraz 128 uczniów. Ankietę służącą strukturyzacji badania zamieszczono w załączniku I. Ze względu na metodę badawczą i wielkość próby wyniki badania prezentujemy w postaci opisowej.

W tej części zostaną przedstawione zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród dzieci, młodzieży Gminy Parysów.

Tabela 15 – PŁEĆ

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Kobieta	69
Mężczyzna	59

Źródło: Analiza Remedis SA

Badaniu zostało poddanych 128 uczniów Gminy Parysów. Wśród nich było 69 kobiet i 59 mężczyzn.

Tabela 16 – WIEK

ODPOWIEDŹ	LICZBA
10	59
11	36
12	33
13	1
14	0
15	1

16	0
Powyżej 16	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 17 –SZKOŁA

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Podstawowa	126
Gimnazjum	2
Liceum	0
Technikum	0
Szkoła zawodowa	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Podział ze względu na szkołę przedstawia Tabela nr 17. Większość przebadanych osób to uczniowie szkół podstawowych.

Tabela 18 – W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY ZDARZYŁO CI SIĘ SPRÓBOWAĆ ALKOHOŁ?

ODPOWIEDŹ	
Nigdy nie piłam/piłem alkoholu	121
Mniej niż 10 lat	6
10 - 13 lat	0
14 - 16 lat	1
Powyżej 16 lat	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Na podstawie zebranych wyników ankiet widać, że w Gminie Parysów większość z przebadanych dzieci nie miało, do tej pory, styczności z alkoholem. Sześć osób przyznało, że spróbowało alkoholu w wieku niższym niż 10 lat, a jedna osoba w wieku 14-16 lat.

Używanie alkoholu w trakcie okresie młodocianym niesie za sobą zwiększone ryzyko uzależniania w wieku dorosłym. Oprócz zagrożeń typowo społecznych, spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież wywiera negatywny skutek na rozwijający się mózg, wątrobę i gospodarkę hormonalną. Efektem jest upośledzenie pamięci i zdolności uczenia się, a także podniesienie enzymów wątrobowych i problem z odpowiednim rozwinięciem się organów wewnętrznych, głównie rozrodczych. Najbardziej toksycznym związkiem powstającym podczas rozkładu alkoholu jest aldehyd octowy. To właśnie on powoduje bóle głowy, nudności i wymioty, gdy wypijemy go dużo. Działając silnie na układ obwodowy rozszerza małe naczynia krwionośne w skórze i powoduje charakterystyczne zaczerwienienie twarzy i nosa. Aldehyd octowy nie do końca rozłożony powoduje objawy zatrucia i wzmacnia niechęć do alkoholu (popularny kac). Duża ilość alkoholu we krwi powoduje uczucie lęku, wywołuje stan delirium tremens, powodujący niezwykle doznania.

Tabela 19 – W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH PO RAZ PIERWSZY SPRÓBOWAŁAŚ/EŚ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
ALKOHOLU	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	4
Na wagarach	1
Na dyskoteci	2
U kolegi/koleżanki w domu	2
W swoim domu pod nieobecność rodziców	3
Na wakacjach	3
DOPALACZY	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	0
Na wagarach	0
Na dyskoteci	0
U kolegi/koleżanki w domu	0
W swoim domu pod nieobecność rodziców	0
Na wakacjach	0
NARKOTYKÓW	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	1
Na wagarach	0
Na dyskoteci	0
U kolegi/koleżanki w domu	0
W swoim domu pod nieobecność rodziców	0
Na wakacjach	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Czterech respondentów wskazało, że pierwszy raz spróbowało alkoholu na uroczystościach rodzinnych (urodziny, imieniny, wesele, itp.). Natomiast trzech pierwszą próbę z alkoholem miało na wakacjach. Jedna osoba badana wskazała, że pierwszy raz spróbowała narkotyków na uroczystości rodzinnej. „Uzależnienie jest chorobą, która polega na utracie kontroli nad własnym życiem, braniu narkotyków, dopalaczy, piciu, paleniu, mimo problemów, do jakich prowadzą te używki oraz na wzrastającej tolerancji organizmu. Oznacza to, że trzeba stosować coraz mocniejsze używki lub coraz większą ich dawkę. Uzależnienie zazwyczaj nie pojawia się wraz z pierwszą dawką, lecz rozwija się stopniowo.” Leczenie narkomanii przebiega zazwyczaj w trzech etapach:

- detoksykacja – polega na uwolnieniu chorego od dolegliwości będących następstwem zażywania narkotyków
- terapia – stanowiąca podstawową formę leczenia, prowadzona na oddziałach i w ośrodkach stacjonarnych

- readaptacja społeczna - prowadzona w warunkach otwartych, ma ona pomóc w powrocie do normalnych warunków życia.

Dopalacze to termin, którego używa się potocznie dla nazwania grupy różnych substancji lub ich mieszanek o rzekomym lub faktycznym działaniu psychoaktywnym, nie znajdujących się na liście substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Tabela 20 – CZY WIESZ CO TO SĄ DOSY?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Pochodne LSD	15
Alkohol niskoprocentowy	15
Pliki dźwiękowe symulujące doznania narkotyczne	13
Nazwa potoczna na papierosy	14
System operacyjny	22

Źródło: Analiza Remedis SA

Tylko trzynastu badanych wiedziało co to są DOSY. "E-narkotyki, nazywane są inaczej dosami. Są to pliki w formacie mp3, które mają bardzo niską częstotliwość - najczęściej 1000-1500 Hz. Nie jest to muzyka, użytkownikom przypomina raczej szumy, buczenie i piski. Do każdego pliku dołączona jest instrukcja, tak by działanie dosów przypominało działanie tradycyjnych narkotyków. By korzystać z dosów potrzebne są słuchawki stereo - wszystko dlatego, że w każdej z nich odtwarzany jest dźwięk o innej częstotliwości. Różnica nie może być jednak większa niż 30 Hz. E-narkotyki rozprowadzane są w internecie. Ich dystrybucja przypomina jednak tradycyjną. Osoba chcąca spróbować, musi skontaktować się z e-dilerem, który prześle bezpłatną próbkę. E-narkotyki działają jak haszysz lub LSD, powodują halucynacje i omamy. Biały szum wygenerowany komputerowo i dwie proste fale o różnych częstotliwościach, aby do jednego ucha trafiała fala o innej liczbie drgań niż do drugiego. Falowania dźwięku, buczenia podawane są w bardzo niskiej i zmiennej częstotliwości. Po zażyciu organy wprowadzane są w rezonans, ciało buntuje się, pojawiają się ogólne wykończenie, bóle brzucha i wymioty. Poza tym można przyprawić się o permanentne szmery w uszach. Za pomocą dźwięków w odmienne stany świadomości wprowadzają się głównie licealiści i gimnazjaliści.

Tabela 21 – JAKA JEST SYTUACJA ZAWODOWA TWOICH RODZICÓW?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Oboje rodziców pracują	92
Oboje rodziców bezrobotni	2
Jeden rodzic pracuje, jeden bezrobotny	8
Jeden rodzic pracuje (rodzina niepełna)	2

Jeden rodzic bezrobotny (rodzina niepełna)	0
Jeden rodzic pracuje, drugi zajmuje się domem	24

Źródło: Analiza Remedis SA

Wyżej wymieniona Tabela przedstawia sytuacje zawodową rodziców.

Tabela 22 – OCEŃ SWOJE RELACJE Z RODZICAMI?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Nie rozumieją mnie	6
Nie mają dla mnie czasu	0
Często się kłócimy	4
Dużo rozmawiamy ze sobą	88
Są dla mnie autorytetem	30

Źródło: Analiza Remedis SA

Badani zdecydowanie stwierdzili, że ich relacje z rodzicami są dobre. Osiemdziesięciu ośmiu respondentów dużo rozmawia z rodzicami. Dla trzydziestu ankietowanych rodzice są autorytetem. Relacje w rodzinie powinny być oparte na wzajemnym porozumieniu, szacunku, zaufaniu i lojalności.

Psychologowie wyrażają wspólnie pogląd, że pierwsze lata życia (do około 6 roku) wywierają największy wpływ na dziecko, na jego dalszy rozwój i przyszłość, to w ich trakcie kształtują się podstawy osobowości i charakteru. Dziecko obdarzone wielką miłością, z zaspokajanymi pragnieniami będzie również miało pozytywny stosunek do innych osób. Nie tylko matka odpowiada za wychowanie dziecka. Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój jest również atmosfera, jaka panuje w domu. Na pewno niekorzystnie wpłynie na dziecko nadmierna surowość, liczne zakazy i nakazy, jak również pobłażanie dziecku, tzw. wychowanie bezstresowe. Również alkoholizm i przestępczość rodziców sprzyjają dezorganizacji rodziny. Do niekorzystnych postaw rodzicielskich można zaliczyć również:

- Odrzucenie,
- Postawę nadmiernie ochraniającą,
- Postawę mentorską.

Rodzice powinni zatem pamiętać: żeby dziecko było szczęśliwe, musi być kochane i trzeba je wychowywać w domu, w którym panuje spokój. Trzeba mieć na uwadze to, że dziecko bardzo często naśladuje nas w życiu.

Tabela 23 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ
W RODZINIE – 4 ODPOWIEDZI

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Popychanie	26
Uderzanie	52
Duszenie	29
Szarpanie	33
Przypalanie ciała przedmiotami	19
Policzkowanie	9
Wyśmiewanie	4
Szantaż	19
Ośmieszanie	3
Groźenie	20
Nadmierna krytyka	7
Wymuszanie współżycia seksualnego	9
Ograniczanie snu i pożywienia	10

Źródło: Analiza Remedis SA

Przemoc w rodzinie badanym kojarzy się głównie z: **uderzaniem** (52 odpowiedzi), **szarpaniem** (33 udzielonych odpowiedzi). Świadomości wśród dzieci i młodzieży w zakresie przemocy w rodzinie istnieje. Ważnym elementem pracy z mieszkańcami gminy Parysów są działania profilaktyczne

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) określa przemoc, jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin (którymi w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. są: małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Mówiąc o przemocy w rodzinie zazwyczaj wyróżnia się jej odmianę czynną i bierną. Mianem przemocy czynnej określa się sytuacje, kiedy gniew agresora jest skierowany wprost na ofiarę i kiedy podejmuje on działania krzywdzące psychicznie, fizycznie lub seksualnie. Pod pojęciem przemocy biernej rozumie się natomiast różnego rodzaju zaniedbywanie – psychiczne, fizyczne, seksualne lub ekonomiczne.

Tabela 24 – KOGO BYŚ POINFORMOWAŁ/A GDYBYŚ DOZNAWAŁ PRZEMOCY W RODZINIE?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Nikogo	8
Nie wiem	17
Ośrodek pomocy społecznej	11
Policję	42
Przyjaciela/Przyjaciółkę	7
Mamę/tatę	19
Rodzeństwo	7
Nauczyciela	4
Pedagoga szkolnego	10
Inne, kogo?	3

Źródło: Analiza Remedis SA

Zestawienie wskazuje, że młodzi mieszkańcy Gminy Parysów darzą zaufaniem Policję. Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Posterunek Policji w Parysowie został zlikwidowany. Istnieje natomiast otwarty dla mieszkańców Punkt przyjęć interesantów w Parysowie. Jednostką podległą Policji jest Posterunek Policji w Pilawie. Pod Posterunek w Pilawie podlega: Zespół ds. Prewencji w Parysowie. Dzielnicowym jest - sierż. sztab. Adam Chmielak.

Tabela 25 – CZY ZNASZ KOGOŚ ZE SWOICH KOLEGÓW LUB KOLEŻANEK, KTÓRZY SĄ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE LUB PODEJRZEWASZ, ŻE MOGĄ BYĆ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	5
Nie	106
Trudno powiedzieć	17

Źródło: Analiza Remedis SA

Pięciu ankietowanych uczniów ze szkół zna osoby, które mogą być ofiarami przemocy w rodzinie. Negatywne skutki uszkodzenia przez sprawcę procesu rozwojowego dziecka zaobserwować można natychmiast (skutki krótkoterminowe) w postaci różnych objawów psychicznych i fizycznych takich jak: lęk, zaburzenia łaknienia i snu, zaburzenia związane z nastrojem (np. depresja i nadmierna potrzeba uczuć), nadmiernie akcentowane posłuszeństwo lub zamknięcie w sobie, agresywne zachowania (np. destrukcyjne napady furii), odizolowywanie się i unikanie (tworzenie sugestywnych fantazji obrazujących nierzeczywiste życie rodzinne), obgryzanie paznokci, niepokój, drzenie, jękanie, problemy w szkole, myśli samobójcze itd.

Nie bądź obojętny wobec przemocy zwłaszcza w stosunku do dzieci, które same nie potrafią się bronić. Jeżeli jesteś ofiarą przemocy, bądź świadkiem zdarzenia, lub podejrzewasz, że ktoś może być bity czy dręczony psychicznie - ZAREAGUJ!

- zadzwoń pod bezpłatną Niebieską linię - Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - telefon: 801 889 880.
- zadzwoń na **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 0 800 12 12 12 (numer bezpłatny)**.
- Fundacja Dzieci Niczyje prowadzi Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży a także skrzynkę kontaktową - numer telefonu **116 111**, możliwość napisania wiadomości - **na stronie: www.116111.pl/napisz**.
- Do dyspozycji wszystkich jest również numer **112**, na który możecie dzwonić, żeby uzyskać pomoc w nagłych przypadkach.
- Więcej informacji o tym, jak reagować na przemoc dzieci można znaleźć na stronie kampanii prowadzonej przez **Rzecznika Praw Dziecka - "Reaguj. Masz Prawo"**: www.jakreagowac.pl.

Tabela 26 – ZAZNACZ STWIERDZENIA, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ
(PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Przemoc w rodzinie to wstyd.	30
"Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła."	2
"Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać dorosłym."	46
Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.	34
"Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyknąć."	2
Sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą	0
"Problemy w rodzinie powinny być rozwiązywane w domu"	14

Źródło: Analiza Remedis SA

W większości przypadków (46) ankietowanych uważają, że **przemocy nie można ukrywać**. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać

od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzykiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków.⁵

Tabela 27 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W SZKOLE (4 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Popychanie	32
Uderzanie	35
Kopanie	30
Duszenie	32
Szarpanie	18
Przypalanie ciała przedmiotami	10
Policzkowanie	2
Wyśmiewanie	12
Szantaż	21
Ośmieszanie	11
Grożenie	22
Nadmierna krytyka	5
Wymuszanie współżycia seksualnego	10

Źródło: Analiza Remedis SA

Uderzanie, popychanie, duszenie, grożenie, to zjawiska które najczęściej kojarzone są z przemocą szkolną. **Należy rozróżnić przede wszystkim formy przemocy szkolnej⁶:**

- Bezpośrednia przemoc fizyczna - bicie, kopanie, plucie popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności, przezywanie, wyśmiewanie,
- Bezpośrednia przemoc słowna i niewerbalna - dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, obrażanie, ośmieszanie, grożenie, rozpowszechnianie plotek i oszczerstw (również poprzez sms-y i Internet), pokazywanie nieprzyzwoitych gestów,
- Pośrednie formy przemocy - namawianie innych do ataków fizycznych lub słownych, naznaczanie, wykluczanie i izolowanie z grupy.

⁵ <http://www.poznan.uw.gov.pl/system/files/zalaczniki/krajowy-program-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzynie-na-lata-2014-2020.pdf> z dnia 29.02.2016 r.

⁶ <http://www.szkolabezprzemocy.pl/73,przemoc-w-szkole> z dnia 11 kwietnia 2016 r.

Ofiary przemocy szkolnej bardzo rzadko mówią dorosłym o swoich problemach. Często mają doświadczenia bagatelizowania ich problemów przez dorosłych ("przezywają cię - nie zwracaj na to uwagi", "nie skarż"). Obawiają się też pogorszenia sytuacji, zemsty ze strony prześladowców.

Tabela 28 – CZY SŁYSZAŁEŚ/SŁYSZAŁAŚ I ZJAWISKU UZALEŻNIENIA OD INTERNETU?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	100
Nie	28

Źródło: Analiza Remedis SA

Stu respondentów słyszało o zjawisku uzależnienia od Internetu.

Tabela 29 – CZY POSIADASZ INTERNET W TELEFONIE KOMÓRKOWYM?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	93
Nie	21
Nie mam komórki	14

Źródło: Analiza Remedis SA

Na stu dwudziestu ośmiu ankietowanych dwudziestu jeden nie posiada Internetu w telefonie komórkowym a czternaście osób w ogóle nie posiada komórki.

Tabela 30 – Z JAKICH PORTALI KORZYSTASZ NAJCZĘŚCIEJ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Portale społecznościowe (np. Facebook, nasz klasa, itp.)	83
Portale randkowe	2
Czat	22
Poczta	5
Wiadomości lokalne	4
Wiadomości ze świata	12
Wiadomości sportowe	17
Korzystam tylko do celów naukowych	18

Źródło: Analiza Remedis SA

Zatopienie się w kolorowej rzeczywistości internetowej stanowi rodzaj odskoczni od monotonii i szarości świata zewnętrznego. Osiemdziesięciu trzech ankietowanych korzysta z portali społecznościowych (np. Facebook - serwis społecznościowy, w ramach którego zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć sieci i grupy, dzielić się wiadomościami i zdjęciami oraz korzystać z aplikacji). Najbardziej podatna na uzależnienia od Internetu jest grupa nastolatków, którzy przeżywają okres buntu, „burzy i naporu”, którzy ze względu na zmiany hormonalne są chwiejni emocjonalnie i którzy poszukują swojego prawdziwego „Ja”, swojej tożsamości. Substytut tożsamości może oferować wówczas Internet.

Internet odgrywa dużą rolę w życiu młodego człowieka. Jest on źródłem wiedzy, a także źródłem rozrywki. Za pomocą Internetu młodzi ludzie mogą się ze sobą komunikować (czaty, portale społecznościowe itp.), grać w gry, uczyć się, zdobywać wiedzę, dzielić swoimi pasjami,

czytać o swoich idolach Najbardziej zauważalnym objawem szkodliwego oddziaływania Internetu jest uzależnienie od niego. Owo uzależnienie, z angielska zwane IAD (Internet Adiction Disorder) – jest to sposób korzystania z Internetu, prowadzący do wyraźnych zaburzeń zachowania, przejawiających się jako trzy (lub więcej) spośród sklasyfikowanych objawów w okresie kolejnych 12 miesięcy. Objawy uzależnienia od Internetu są obserwowane zarówno wśród ludzi dorosłych, w pełni dojrzałych i ukształtowanych, jak też – dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Szczególnie podatnymi na to zagrożenie są osoby w wieku 12 – 15 lat, tj. w okresie szczególnie wzmożonego rozwój mechanizmów psychospołecznych.

W drugiej części diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostaną przedstawione wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Parysów.

Tabela 31 - PŁEĆ

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Kobieta	51
Mężczyzna	14

Źródło: Analiza Remedis SA

Badaniu zostało poddanych 65 dorosłych przedstawicieli Gminy Parysów. Wśród nich było 51 kobiet i 14 mężczyzn.

Tabela 32 - WIEK

ODPOWIEDŹ	LICZBA
18-24	4
25-40	37
40-55	18
56-64	4
Powyżej 64	2

Źródło: Analiza Remedis SA

Wiek oraz wykształcenie osób, które wypełniły ankiety przedstawiają tabele 32 i 33. Jak widać przeważają osoby w wieku 25-40 lat oraz mieszkańcy z wykształceniem średnim i wyższym.

Tabela 33 - WYKSZTAŁCENIE

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Podstawowe	3
Gimnazjalne	0
Zawodowe	17
Średnie	24
Wyższe	21

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 34 – CZY KIEDYKOLWIEK W ŻYCIU ZDARZYŁO CI SIĘ WYPIĆ/SPRÓBOWAĆ?

	LICZBA
Narkotyków	6
Dopalaczy	0
Żadnych z powyższych	59

Źródło: Analiza Remedis SA

Sześć osób ankietowanych spróbowało narkotyków, pozostali odpowiedzieli, że nie nigdy w życiu nie zdarzyło im się spróbować w/w substancji.

Tabela 35 – W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY NAPIŁEŚ SIĘ ALKOHOLU?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Nigdy nie piłam/piłem alkoholu	3
Mniej niż 10 lat	1
10 - 13 lat	0

14 - 16 lat	15
17-21	32
22 lat i więcej	6

Źródło: Analiza Remedis SA

Na podstawie zebranych wyników ankiet osób dorosłych w Gminie Parysów widać, że wiek pierwszej styczności z alkoholem to przede wszystkim 17-21 lat. Młodzież która odpowiadała na to samo pytanie wykazała niższy wiek inicjacji alkoholowej (poniżej 10 lat). Mimo ustawy o wychowaniu w trzeźwości z 1982 r. zakazującej sprzedaży i podawania alkoholu osobom poniżej 18 - go roku życia, młodzież nie ma większych problemów z nabyciem go. Przeraża fakt, że powodem tego jest przemykanie oczu na to zjawisko dorosłych.

Tabela 36 – CZY KUPUJĄC ALKOHOL BYŁEŚ/AŚ PROSZONY/A O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	25
Nie, nigdy	40

Źródło: Analiza Remedis SA

Dwudziestu pięciu badanych zostało poproszonych o dowód osobisty przy zakupie alkoholu. Pozory mylą, dowód nie. Przepisy zakazują sprzedaży napojów alkoholowych osobom, które nie ukończyły 18 roku życia. Sprzedawcy, a także właścicielowi sklepu, grozi kara grzywny, orzeczenie przepadku napojów alkoholowych, nawet wówczas gdy są własnością kogoś innego, np. hurtowni lub producenta, a także odebranie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie alkoholu.

Tabela 37 – W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH PO RAZ PIERWSZY SPRÓBOWAŁEŚ/ĘS?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
ALKOHOLU	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	7
Na wagarach	0
Na dyskoteci	21
U kolegi/koleżanki w domu	13
W swoim domu pod nieobecność rodziców	4
Na wakacjach	3
DOPALACZY	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	0
Na wagarach	0
Na dyskoteci	1
U kolegi/koleżanki w domu	0
W swoim domu pod nieobecność rodziców	0
Na wakacjach	0

NARKOTYKÓW	
Na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)	0
Na wagarach	1
Na dyskoteci	0
U kolegi/koleżanki w domu	3
W swoim domu pod nieobecność rodziców	0
Na wakacjach	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Dwudziestu jeden ankietowanych wskazało, że pierwszy raz spróbowało alkoholu na dyskoteci, a trzynastu u koleżanki/kolegi w domu. Przyjaciele, mają największy wpływ na decyzje nastolatka związane z alkoholem, zaś sam fakt sięgania po napoje alkoholowe przed ukończeniem 18 rokiem życia jest wyraźnie skorelowany ze stylem życia rodziców i stosunkiem do alkoholu obowiązującym w domu rodzinnym. Kontakt z substancjami odurzającymi (narkotyki i dopalacze) miała jedna osoba. Skutkami zażywania narkotyków jak i dopalaczy mogą być: zatrucie toksynami w nich zawartym, utrata zdrowia a nawet śmierć, osłabienia, ostra psychoza, ataki paniki, omdlenia, dreszcze – izolowanie się, napady padaczki, problemy finansowe, urojenia, napady złości, utrata przytomności, pogorszenie stanu uzębienia, napady lękowe, uszkodzenia neurologiczne, spadek wagi, zaniedbanie higieny.

Tabela 38 – JAKA JEST TWOJA SYTUACJA ZAWODOWA?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Pracuję	50
Jestem bezrobotna/bezrobotny	1
Jestem bezrobotna/bezrobotna bez prawa do zasiłku	2
Poszukuję pracy	2
Uczę się	1
Prowadzę gospodarstwo domowe	4
Emerytura/Renta	5

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 38 obrazuje sytuacje zawodową mieszkańców Gminy Parysów.

Tabela 39 – JAKIE PANI/PANA ZDANIEM SĄ GŁÓWNE POWODY BEZROBOCIA W GMINIE?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
trudna sytuacja na lokalnym rynku	31
brak opieki nad dziećmi (brak przedszkoli, żłobków)	4
dyskryminacja mieszkańców ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania	3
niedostosowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do lokalnych potrzeb	16
niechęć mieszkańców do podjęcia pracy	26

Źródło: Analiza Remedis SA

Trzydziestu jeden respondentów wskazało, iż głównym problemem bezrobocia w Gminie Parysów jest trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy. Dwudziestu sześciu respondentów wskazało, że głównym powodem bezrobocia w Gminie Parysów jest niechęć mieszkańców do podjęcia pracy – jest to odpowiedź zaskakująca.

Tabela 40 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ WPŁYWU MIESZKAŃCÓW NA SPRAWY LOKALNE I DECYZJE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH GMINY?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Znaczący	2
Średni	24
Znikomy	15
Mieszkańcy nie mają żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne	9
Nie mam zdania	15

Źródło: Analiza Remedis SA

Dorośli mieszkańcy Gminy Parysów (24 odpowiedzi), uważają że mają średni wpływ na sprawy lokalne i podejmowane przez władze decyzje. Dziewięciu respondentów uważa, że nie ma żadnego wpływu na decyzję podejmowane przez władze lokalne.

Tabela 41 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Bardzo dobrze	1
Dobrze	14
Dostatecznie	21
Niedostatecznie	11
Nie mam zdania	18

Źródło: Analiza Remedis SA

Na pytanie *JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?*

Trzydziestu sześciu respondentów starania władz oceniło na poziomie przynajmniej dostatecznym. Jednakże jedenastu mieszkańców Gminy Parysów jest niezadowolonych z działań samorządu i wskazało na problem z rozwiązywaniem problemów społecznych.

Tabela 42 – JAKIE PROBLEMY WEDŁUG PANI/PANA NAJCZĘŚCIEJ DOŚWIADCZAJĄ OSOBY STARSZE W GMINIE PARYSÓW?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Brak opieki ze strony rodziny	10
Poczucie nieprzydatności	43
Brak motywacji do życia	7
Problemy finansowe	28
Brak ofert zagospodarowania wolnego czasu	12

Czterdziestu trzech badanych uważa, że głównym problemem którego najczęściej doświadczają osoby starsze w Gminie Parysów jest poczucie nieprzydatności. Dwudziestu ośmiu pytanym wskazuje na problemy finansowe osób starszych.

Proces starzenia zależy od sposobu i warunków życia. Odmienne przebiega u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście. Do problemów zdrowotnych często dochodzą też złe warunki finansowe osób starszych, ograniczające możliwości leczenia, regularne odżywianie, zakup leków itp. Starość przynosi wiele problemów, wynikających głównie z procesów zachodzących w organizmie człowieka, który już nie zarabia i niekoniecznie znajduje się w centrum zainteresowań rodziny.

Tabela 43 – W JAKI SPOSÓB DOWIADUJE SIĘ PAN/PANI O ORGANIZOWANIU IMPREZ KULTURALNYCH?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Przez Internet	11
Z ogłoszeń zlokalizowanych na terenie Gminy	31
Od sąsiadów, rodziny i znajomych	23
Mam problem z uzyskaniem informacji	2
W Gminie brakuje takich imprez	13

Źródło: Analiza Remedis SA

Z odpowiedzi respondentów widać, że Gmina Parysów ma bardzo dobry system powiadamiana o licznych imprezach.

Tabela 44 – JAK OCENIA PAN/PANI STAN BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Bardzo dobrze	3
Dobrze	19
Średnio	39
Źle	4
Bardzo Źle	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Trzydziestu dziewięciu respondentów ocenia stan bezpieczeństwa na terenie Gminy jako średni. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 45 – JAK OCENIA PAN/PANI STOPIEŃ CZYSTOŚCI NA TERENIE GMINY?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Bardzo dobrze	0
Dobrze	20
Średnio	37
Źle	8
Bardzo Źle	0

Pięćdziesięciu siedmiu ankietowanych, uznało że stopień czystości na terenie Gminy Parysów jest przynajmniej średni. Osiem osób ocenia stan czystości gminy jako zły.

Tabela 46 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE (4 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Popychanie	13
Uderzanie	38
Kopanie	27
Duszenie	38
Przypalanie ciała przedmiotami	33
Policzkowanie	19
Wyśmiewanie	20
Szantaż	17
Wymuszanie współżycia seksualnego	27
Ograniczanie snu i pożywienia	15

Źródło: Analiza Remedis SA

Większość osób wskazała, że głównie uderzanie (38 odpowiedzi) kojarzy im się z przemocą w rodzinie, oraz (38 odpowiedzi) duszenie. Kolejnymi wskazanymi przez ankietowanych pozycjami były: przypalanie ciała przedmiotami (33 odpowiedzi), kopanie (27 odpowiedzi), wymuszanie współżycia seksualnego (27 odpowiedzi).

Tabela 47 – CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAŻ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	18
Nie	47

Źródło: Analiza Remedis SA

Na pytanie CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAŻ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE? 47 ankietowanych odpowiedziało, że nie zna takich osób. Art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

- 1) Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.
- 2) Osoby, będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie można najkrócej zdefiniować jako celowe działanie wymierzone w członków własnej rodziny, które nie tylko naraża ich na cierpienie fizyczne, ale również psychiczne.

Tabela 48 – ZAZNACZ STWIERDZENIE, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Przemoc w rodzinie to wstyd	5
Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła	3
Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać	32
Przemoc w rodzenie jest przestępstwem	23
Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyczeć w celach wychowawczych	
Czasami sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą	1

Źródło: Analiza Remedis SA

Mieszkańcy Gminy Parysów wyrazili swoją opinię na temat zjawiska przemocy. Trzydziestu dwóch z nich jest zdania, że przemocy nie można ukrywać, trzeba takie sytuacje zgłaszać. Dwudziestu trzech ankietowanych zgadza się z twierdzeniem, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem. W każdym województwie w Polsce istnieją placówki pomagające w sytuacji przemocy w rodzinie. Placówki należą do Ogólnopolskiego Porozumienia Osób, Instytucji i Organizacji Pomagających Ofiarom Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia".

Skutkami przemocy są min: bezpośrednio: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne.

Tabela 49 – Z JAKIEJ POMOCY WG PANI/PANA MOGĄ KORZYTSAC OFIARY PRZEMOCY W PAŃSTWA GMINIE?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Kościół	9
Szkoła	7
Policja	39
Instytucje pomocy społecznej	38
Punkt informacyjno-konsultacyjny	15

Źródło: Analiza Remedis SA

Według dorosłych mieszkańców Gminy Parysów ofiary przemocy mogą korzystać z pomocy Policji (39 odpowiedzi) i Instytucji Pomocy Społecznej (38 odpowiedzi).

Tabela 50 – CZY ZDARZYŁO SIĘ PANI/PANU DOŚWIADCZĆ PRZEMOCY FIZYCZNEJ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Nigdy	38
Raczej wcale	16

Rzadko	9
Często	2
Bardzo często	0

Źródło: Analiza Remedis SA

Z sześćdziesięciu pięciu ankietowanych mieszkańców Gminy Parysów trzydzieści osiem osób twierdzi, że nigdy nie doświadczyło przemocy fizycznej. Dziewięć osób potwierdziło, że rzadko doświadcza przemocy. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp. Skutkami przemocy są min: bezpośrednio: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne

Tabela 51 – W JAKIEJ SYTUACJI DOŚWIADCZYŁA PAN/PANI PRZEMOCY FIZYCZNEJ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
W autobusie	0
W szkole	9
W domu	10
W okolicy miejsca zamieszkania	5
W pracy	2
Nigdzie nie doświadczyłam/em przemocy fizycznej	42

Źródło: Analiza Remedis SA

Dziesięć osób wskazało, że przemocy fizycznej doświadczyli w domu. Natomiast dziewięć potwierdza, że doznało przemocy w szkole.

Tabela 52 – CZY KIEDYKOLWIEK DOŚWIADCZYŁA PANI/PAN PRZEMOCY PSYCHICZNEJ?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Tak	13
Nie	27
Trudno powiedzieć	25

Źródło: Analiza Remedis SA

Trzydzieści osób odpowiadających na ankietę doświadczyło przemocy psychicznej. Przemoc psychiczna zaczyna się gdy absolutnie nie akceptujemy tego, że druga strona nie zachowuje się zgodnie z naszymi oczekiwaniami i wyobrażeniami na temat roli np. żony. Niestety mężczyźni są bardziej skłonni do stosowania tej formy przemocy, ponieważ kulturowo realizują stereotyp, że to kobieta ma się podporządkować i dbać o jedność w rodzinie.

Początkiem przemocy jest odczłowieczenie przeciwnika, co najczęściej przybiera formę oskarżenia o "emocjonalność", "niezrównoważenie" - np. „wariatka!”. Skutkiem doznawania przemocy psychicznej może być min: odczuwanie niepokoju, depresja, samouszkodzenia, osłabienie koncentracji objawiające się, np. osiąganiem niskich wyników w szkole, pogorszenie samopoczucia, agresja wobec otoczenia, występowanie koszmarów sennych, moczenia nocne, pojawienie się dolegliwości fizycznych, będących skutkiem stresu psychologicznego.

Tabela 53 – KTO PANI/PANA ZDANIEM JEST NAJCZĘŚCIEJ OFIARĄ PRZEMOCY?

ODPOWIEDŹ	LICZBA
Kobieta	49
Mężczyzna	1
Dziecko	45
Osoba starsza	13
Osoba niepełnosprawna	11

Zdaniem mieszkańców Gminy Parysów do częstych ofiar przemocy należą kobiety, a później dzieci. Ofiary przemocy oczekują, że pomagające im osoby zdecydowanie staną po ich stronie i udzielą im pomocy zawsze, gdy będzie ona potrzebna. Ocena i weryfikacja dowodów należy do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a nie do organizacji niosących pomoc. Reagowanie w takich sytuacjach jest trudne. Jak reagować? Po pierwsze należy reagować bez agresji – inaczej można zaognić sytuację. Należy obniżyć zdenerwowanie zaczynając miłą rozmowę. Nie osądzać z góry, bo ktoś przestanie słuchać. Jeżeli widać lub choćby można podejrzewać, że ktoś bije lub zaniedbuje dziecko nie można się wahać – należy reagować. Zawiadomić Lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkołę lub przedszkole gdzie uczęszcza dziecko albo zadzwonić pod 997 lub 112. Jeżeli któraś z tych instytucji zbagatelizuje problem zawiadomić Rzecznika Praw Dziecka. Szybkie, siłowe rozwiązania to coś, w czym są ćwiczeni od pokoleń, więc sięgają po wyuczone sposoby. Nie jest tak, jak się potocznie wydaje, że każdy sprawca to zwyrodnialec, który odczuwa przyjemność znęcając się. Sprawcy często mówią, że zależy im na spójności rodziny, na spokoju, na bliskości, ale nie potrafią tego zrealizować w inny sposób niż tylko przemocą. Mężczyźni tacy używają swojej przewagi fizycznej, jednak potrafią też wykorzystywać swój wyższy status ekonomiczny czy wprowadzać porządek przez izolowanie członków rodziny od rodziny lub przyjaciół.

3.6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących do porządkowania informacji i bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron badanej organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną Gminy – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłą”. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych „informacji” na cztery kategorie czynników strategicznych:

- Mocne strony (S) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należycie wykorzystane będą sprzyjać jej wzmocnieniu,
- Słabe strony (W) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać,

- Szanse (O) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych,
- Zagrożenia (T) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabele zamieszczone poniżej obejmują SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki społecznej, rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy. Przedstawiona poniżej analiza dotyczy następujących obszarów:

- Uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- Osoby niepełnosprawne,
- Dzieci, młodzież, rodzina,
- Osoby starsze,
- Rozwój kadr i służb pomocowych.

Tabela 54 ANALIZA SWOT, OBSZAR: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

UZALEŻNIENIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczna diagnoza osób z problemami uzależnień, • Zapewnienie pomocy psychoterapeuty dla osób z problemami uzależnień, • Dysponowanie przez Gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, • Przepływ informacji pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, • Właściwe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, • Prowadzenie poradnictwa w zakresie przemocy w rodzinie, • Działalności zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej, działań szkoleniowo- edukacyjnych w zakresie uzależnienia, • Brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy, • Brak zorganizowanego systemu wsparcia dla osób uzależnionych.

<p>Interdyscyplinarnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród młodzieży i dzieci. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca świadomość rodziców, nauczycieli co do zagrożeń związanych z używkami, • Traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego, • Rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem oraz wyleczonych, • Skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające możliwości, by sprostać potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień, • Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, • Zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności wobec problemu, • Zwiększenie się liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 55 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy, potrzeby osób niepełnosprawnych, • Aktywność organizacji i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, • Pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych, • Bieżąca diagnoza sytuacji społecznej na terenie gminy, • Prowadzenie działań socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Trudności z asymilacją społeczną związane z występującymi barierami architektonicznymi, • Niski poziom upowszechnienia wśród niepełnosprawnych oferty pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, • Niski poziom działań mający na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych, • Brak bazy rehabilitacyjnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Akceptacja społeczna osób niepełnosprawnych, • Powołanie służb/kadry zajmującej się aktywizacją społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych, • Upowszechnienie informacji dotyczących osób niepełnosprawnych i ich praw, • Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, • Możliwości korzystania z funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> • Niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju, • Zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, • Nieodpowiadająca potrzebom osób niepełnosprawnych infrastruktura techniczna, • Niski poziom wykorzystywania środków pozabudżetowych i pomocowych.

strukturalnych, szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 56 ANALIZA SWOT, OBSZAR: DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA

DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Adekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w systemie pomocy społecznej, • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny, • Wspieranie dzieci z rodzin najuboższych poprzez dożywianie w szkołach, • Pomoc w formie artykułów żywnościowych z PKPS, • Organizowanie wypoczynku letniego dzieci z rodzin dysfunkcyjnych , • Aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych, • Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy z używkami, • Brak odpowiednich wzorców, • Mała świadomość o braku zasad i konsekwencji w postępowaniu rodziców, • Brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi, • Deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich oraz domów dla samotnych matek, • Brak ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie, • Niedostateczna liczba pracowników socjalnych i specjalistów potrzebnych do pracy z rodziną, • Brak warunków i możliwości do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • Uświadomienie społeczności o zagrożeniach wynikających z uzależnień, • Właściwa organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, • Aktywne pozyskiwanie środków pozabudżetowych, • Racjonalne wydawanie środków publicznych na określenie zadania, • Prowadzenie programów profilaktycznych, • Członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną, • Duża ilość prac domowych (brak czasu), • Zanik więzi rodzinnych, sąsiedzkich, • Niedostateczne zaangażowanie rodziców i szkół w wychowanie i kształcenie dzieci i młodzieży, • Niski poziom kultury prawnej społeczeństwa, • Zanik szacunku dla starszych, • Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodzin: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 57 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY STARSZE

OSOBY STARSZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność jednostek pomocy społecznej dla osób starszych, • Prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej, • Podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad pochodzącymi z nich osobami starszymi, • Podnoszenie poziomu życia osób starszych w gminie, • Uwrażliwienie społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększająca się różnorodność i dramaturgia problemów, z którymi zgłaszają się beneficjenci pomocy społecznej, • Osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej, • Zjawisko wykluczenia społecznego, • Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • Ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych, • Brak miejsc spotkań i rekreacji osób starszych, • Wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych, • Znieczulica społeczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość skorzystania przez osoby starsze z pomocy ze strony rodziny, • Kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego, • Szkolenia dla kadry zajmującej się problematyką osób starszych, • Trudny dostęp do domów opieki społecznej – wysokie koszty, • Postęp medycyny wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • Wspieranie aktywności osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju, • Postęp medycyny nie wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • Rosnąca liczba osób starszych potrzebujących usług opiekuńczych, • Marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych, • Nieprawidłowa polityka mieszkaniowa, • Wzrost liczby osób samotnych.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 58 ANALIZA SWOT, OBSZAR: ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH

ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana kadra pracowników społecznych, • Prowadzenie działań socjalnych z rodziną, • Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej, • Diagnozowanie problemów społecznych w gminie, 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, • Klient/Petent nieświadomy, wymagający, nieżyczliwy.

<ul style="list-style-type: none"> • Uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej, • Przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie absolwentów w zakresie służb pomocy społecznej, • Stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, • Wystarczająca ilość wykwalifikowanej kadry w stosunku do potrzeb, • Wykorzystywanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej, • Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów, • Zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty, • Marazm społeczeństwa lokalnego, • Brak możliwości do realizacji pracy socjalnej w komfortowych warunkach, • Brak uznania dla charakteru pracy (pracownika socjalnego) i prestiżu zawodu.

Źródło: Analiza Remedis SA

3.7. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne (organizacje pozarządowe).

Na terenie Gminy Parysów pomoc i wsparcie oferuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizuje on zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, świadczeniach wychowawczych, o systemie oświaty, o karcie dużej rodziny, funduszu alimentacyjnego, wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej m.in. koordynując rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie.

3.8. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów obejmowała kilkanaście zagadnień i obszarów. Posłużono się szeregiem możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Wykorzystano źródła i materiały, którymi dysponują Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej uwzględniono wyniki analiz diagnostycznych (badań ankietowych oraz analizy SWOT). Z dokonanej analizy wynika, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem.

4. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

4.1. MISJA

Określono misję dla Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2016-2022, której celem jest dążenie do poprawy jakości życia grup społecznie zagrożonych, zapewniając godne warunki życia oraz rozwój mieszkańców poprzez uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

**PARYSÓW GMINĄ ZHARMONIZOWANEGO I INTENSYWNEGO
ROZWOJU, WE WSZYSTKICH DZIEDZINACH ŻYCIA,
PRZECIWDZIAŁAJĄCĄ WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**

Urzeczywistnianie misji odbędzie się poprzez realizację celów strategicznych, programów operacyjnych oraz kierunków działań.

Warto dodać, że w 2015 roku zaktualizowano Strategię Rozwoju Gminy Parysów na lata 2015-2022, przewidując trzy cele strategiczne rozwoju Gminy:

- **Cel strategiczny 1:**

Rozwój przedsiębiorczości oraz wsparcie sektora rolniczego

- **Cel strategiczny 2:**

Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy

- **Cel strategiczny 3:**

Ochrona środowiska przyrodniczego, zwiększenie efektywności energetycznej i kształtowanie ładu przestrzennego

- **Cel strategiczny 4 :**

Odnowa i rozwój miejscowości wiejskich w oparciu o lokalne zasoby, tradycje

Jak łatwo zauważyć głównie cel drugi wpisują się w potrzeby problematyki społecznej. Świadczy to o docenianiu przez Gminę Parysów problematyki społecznej i stawianie jej na wysokim miejscu wśród celów rozwojowych.

4.2. CELE STRATEGICZNE

4.2.1. CEL STRATEGICZNY 1 – OCENA I DIAGNOZA SYSTEMU WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Tabela 59 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	OCENA I DIAGNOZA SYSTEMU WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
PROGRAM OPERACYJNY 1.1	INTEGRACJA SPOŁECZNA
KIERUNKI DZIAŁAŃ 1.1.1	<p>Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych</p> <p>Informowanie o możliwościach dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz o możliwości zakupu sprzętu rehabilitacyjnego</p> <p>Diagnoza potrzeb ludzi niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokojenia</p> <p>Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR i PUP oraz informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia</p> <p>Współdziałanie z PCPR i PFRON w likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych</p> <p>Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności</p> <p>Rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób niepełnosprawnych w celu ich aktywizacji</p> <p>Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia</p> <p>Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie ośrodków dla osób niepełnosprawnych</p> <p>Umożliwienie dostępu do kształcenia ustawicznego, rozwijanie i podtrzymywanie zainteresowań osób starszych</p>
PROGRAM OPERACYJNY 1.2	DIAGNOZA POTRZEB LUDZI STARSZYCH, SAMOTNYCH I CHORYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ 1.2.1	<p>Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa ludzi starszych, samotnych i chorych</p> <p>Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starszym, samotnym i chorym w miejscu zamieszkania</p> <p>Rozwój systemu wsparcia pozainstancyjnego, deinstytucjonalizacja na rzecz osób starszych, samotnych i chorych oraz osób ubiegających się o miejsce w DPS</p> <p>Zapewnienie możliwości udziału w turnusach rehabilitacyjnych i obozach terapeutycznych</p>

	Skuteczna realizacja programów profilaktycznych
	Wykorzystanie potencjału ludzi starszych
	Mobilizowanie osób starszych, samotnych, i chorych różnych formach życia społecznego
	Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych do realizacji projektów skierowanych do osób starszych i przewlekle chorych (również z zaburzeniami psychicznymi)
	Zorganizowanie wypożyczalni sprzętu medyczno-pielęgnacyjnego dla osób niepełnosprawnych i starszych
	Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży
	Inicjonowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i chorych.
	Utworzenie wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy osobom starszym
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, • Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, • Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, • Liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze, turystyce, • Liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	ZOZ, Gmina Parysów, GOPS w Parysowie
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.2.CEL STRATEGICZNY 2 – WSPARCIE RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Tabela 60 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM
PROGRAM OPERACYJNY 2.1	Reintegracja rodziny poprzez wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej
	<p>Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych</p> <p>Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo</p> <p>Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie</p> <p>Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji</p> <p>Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu</p> <p>Zapewnienie opieki psychologicznej i pedagogicznej rodzinie, w której występuje kryzys lub dysfunkcja opiekuńczo-wychowawcza</p> <p>Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>Mobilne Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej - współpraca</p> <p>Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia</p> <p>Kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych</p>
PROGRAM OPERACYJNY 2.2	ROZWÓJ SYSTEMU ZAPEWNIĄCEGO PRAWIDŁOWE WARUNKI DO ŻYCIA I ROZWOJU DZIECIOM I MŁODZIEŻY ZGODNIE Z ICH POTRZEBAMI I PRZYSŁUGUJĄCYMI IM PRAWAMI
KIERUNKI DZIAŁAŃ 2.2.1	<p>Organizacja i finansowanie dożywiania w szkołach dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Organizacja i finansowanie wycieczek letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Organizacja akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych</p>

	<p>Zintensyfikowanie i rozwój form prac socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo</p> <p>Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży</p> <p>Działania w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież</p> <p>Organizowanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice)</p> <p>Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych pracą socjalną, • Liczba asystentów rodziny, • Liczba rodzin objętych wsparciem, • Liczba grup wsparcia i grup samopomocowych, • Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej, • Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • Liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia, • Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, • Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Gmina Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki oświatowe, i inne jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne,

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.3.CEL STRATEGICZNY 3 – ZWIĘKSZENIE SIŁY ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Tabela 61 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	ZWIĘKSZENIE SIŁY ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ
PROGRAM OPERACYJNY 3.1	ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU NOWYCH PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.1.1	<p>Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych</p> <p>Zwiększenie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek</p> <p>Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami</p> <p>Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii</p> <p>Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują</p>
PROGRAM OPERACYJNY 3.2	WZMOCNIENIE LOKALNYCH SYSTEMÓW PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.2.1	<p>Opracowywanie, upowszechnianie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym również przemocy w rodzinie</p> <p>Podejmowanie rozwiązań pozwalających na obejmowanie kompleksową pomocą całej rodziny dotkniętej problemem uzależnień jak i problemem przemocy w rodzinie</p> <p>Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Podejmowanie działań poprzez kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba akcji profilaktycznych, • Ilość wdrożonych programów,

	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość zorganizowanych konferencji na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • Ilość organizacji, które dostały wsparcie na działania mające na celu zmianę obyczajów w zakresie spożycia alkoholu, • Ilość szkół, które uzyskały wsparcie na działania związane z zapobieganiem używania środków psychoaktywnych.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Gminy Parysów, jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.4. CEL STRATEGICZNY 4 – SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW

Tabela 62 CEL STRATEGICZNY 4

CEL STRATEGICZNY 4	SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW
PROGRAM OPERACYJNY 4.1	BIEŻĄCA OCENA I DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.1.1	Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej
	Zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych
	Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościoły, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne
	Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych
	Sygnalizowanie radnym i władzom gmin istniejących problemów społecznych oraz potrzeb związanych z ich skutecznym rozwiązywaniem

	Zwiększenie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi
PROGRAM OPERACYJNY 4.2	OCENA I WERYFIKACJA POSIADANYCH INSTRUMENTÓW ODDZIAŁYWANIA - KOMPLESOWY SYSTEM WSPARCIA SŁUŻB SOCJALNYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.2.1	Doskonalenie kadr pomocy społecznej Zatrudnianie asystentów rodziny Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi polegającymi min. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym Dostosowanie liczby pracowników socjalnych do wymogów ustawy o pomocy społecznej oraz lokalnych potrzeb Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i formach pomocy
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń kadry, • Liczba asystentów rodziny, • Liczba wspartych organizacji samorządowych, • Liczba wolontariuszy.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Gmina Parysów, jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.3. METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PARYSÓW

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Parysów,

a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej raz do roku a sesji Rady Gminy składa sprawozdanie z realizacji Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Parysów będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie zgodnie z art.110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej. Realizacja działań wynikających ze Strategii będzie odbywać się zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne Cele opisane w Strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji Strategii to decyzja kierownictwa GOPS.

Wszelkie zawarte w Strategii cele strategiczne i kierunki działań mogą, a nawet powinny ulegać zmianie wraz ze zmieniającą się lokalną sytuacją społeczną.

Strategia i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów będzie skuteczną, jeśli przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów zgodnych z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, półrocznych w zależności od ich charakteru. Mogą być przyjmowane uchwałami przez Radę Gminy i powinny stanowić załączniki do niniejszej Strategii.

5. ZAŁĄCZNIKI

I. WZÓR ANKIETY

Ankieta zawiera pytania, które pozwolą nam przygotować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Uprzejmie proszę o wypełnienie poniższej ANONIMOWEJ ankiety. Za poświęcony czas i rzetelne wypełnianie ankiety **BARDZO DZIĘKUJEMY!**

Uprzejmie proszę o wypełnienie poniższej ANONIMOWEJ ankiety. Za poświęcony czas i rzetelne wypełnianie ankiety **BARDZO DZIĘKUJEMY!**

1) Płeć

- a) kobieta
- b) mężczyzna

2) Wiek:

- a) 10
- b) 11
- c) 12
- d) 13
- e) 14
- f) 15
- g) 16
- h) Powyżej 16

3) Szkoła:

- a) Podstawowa
- b) Gimnazjum
- c) Liceum
- d) Technikum
- e) Szkoła zawodowa

4) W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się spróbować alkoholu?

- a) nigdy nie piłam/piłem alkoholu
- b) mniej niż 10 lat
- c) 10 - 13 lat
- d) 14 - 16 lat
- e) Powyżej 16 lat

5) Czy kupując alkohol byłeś/byłaś proszony/a o okazanie dowodu osobistego?

- a) tak,
- b) tak, prawie za każdym razem
- c) nie, nigdy

6) W jakich okolicznościach PO RAZ PIERWSZY spróbowałeś/eś:

	ALKOHOLU	DOPALACZY	NARKOTYKÓW
na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)			
na wagarach			
na dyskotecce			
u kolegi/koleżanki w domu			
w swoim domu pod nieobecność rodziców			
na wakacjach			

7) Czy wiesz co to są DOS-y?

- a) pochodne LSD
- b) alkohol niskoprocentowy
- c) pliki dźwiękowe symulujące doznania narkotyczne
- d) nazwa potoczna na papierosy
- e) system operacyjny

8) Jaka jest sytuacja zawodowa Twoich rodziców?

- a) oboje rodzice pracują
- b) oboje rodzice bezrobotni
- c) jeden rodzic pracuje, jeden rodzic bezrobotny
- d) jeden rodzic pracuje (rodzina niepełna)
- e) jeden rodzic bezrobotny (rodzina niepełna)
- f) jeden rodzic pracuje, drugi zajmuje się domem

9) Oceń swoje relacje z rodzicami (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) nie rozumiem mnie
- b) nie mają dla mnie czasu
- c) często się kłócimy
- d) dużo rozmawiamy ze sobą
- e) są dla mnie autorytetem

10) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w rodzinie: (proszę o wybranie 2 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Duszenie
- d) Szarpanie
- e) Przypalanie ciała przedmiotami
- f) Policzkowanie
- g) Wyśmiewanie
- h) Szantaż
- i) Ośmieszanie
- j) Grożenie
- k) Nadmierna krytyka
- l) Wymuszanie współżycia seksualnego
- m) Ograniczanie snu i pożywienia

11) Kogo byś poinformował/a gdybyś doznawał przemocy w rodzinie? (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Nikogo
- b) Nie wiem
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej
- d) Policję
- e) Przyjaciela/Przyjaciółkę
- f) Mamę/Tatę
- g) Rodzeństwo
- h) Nauczyciela
- i) Pedagoga szkolnego
- j) Inne, jakie?

12) Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek którzy są ofiarami przemocy w rodzinie/podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

13) Zaznacz stwierdzenia, z którymi się zgadzasz: (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Przemoc w rodzinie to wstyd.
- b) Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła.
- c) Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać dorosłym.
- d) Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.
- e) Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyknąć.
- f) Sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą
- g) Problemy w rodzinie powinny być rozwiązywane w domu

14) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w szkole: (proszę o wybranie 2 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Kopanie
- d) Duszenie
- e) Szarpanie
- f) Przypalanie ciała
- g) Policzkowanie
- h) Wyśmiewanie

- i) Szantaż
- j) Ośmieszanie
- k) Grożenie
- l) Nadmierna krytyka
- m) Wymuszanie współżycia seksualnego

15) Czy słyszałeś/słyszałaś o zjawisku uzależnienia od Internetu?

- a) Tak
- b) Nie

16) Czy posiadasz Internet w telefonie komórkowym?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Nie mam komórki

17) Z jakich portali korzystasz najczęściej?

- a) portale społecznościowe (np. Facebook, nasza klasa itp.)
- b) portale randkowe
- c) czat
- d) poczta
- e) wiadomości lokalne
- f) Wiadomości ze świata
- g) Wiadomości sportowe
- h) korzystam tylko do celów naukowych

1) Płeć a) kobieta b) mężczyzna	2) Wiek: a) 18-24 b) 25-40 c) 40-55 d) 56-64	3) Wykształcenie: a) Podstawowe b) Gimnazjalne c) Zawodowe d) Średnie e) Wyższe
--	---	---

4) Czy kiedykolwiek w życiu zdarzyło Ci się spróbować? (zaznacz właściwą odpowiedź)

NARKOTYKÓW	DOPALACZY	ŻADNYCH Z POWYŻSZYCH
-------------------	------------------	-----------------------------

5) W jakim wieku po raz pierwszy napiłeś się alkoholu? a) nigdy nie piłam/piłem alkoholu b) mniej niż 10 lat c) 10 - 13 lat d) 14 - 16 lat e) 17-21 lat f) 22 lat i więcej	6) Ile miałeś/miałaś lat jak pierwszy raz udało Ci się kupić alkohol? a) nigdy nie kupiłam / kupiłem alkoholu b) mniej niż 15 lat c) 15 lat d) 16 lat e) 17-21 lat f) 22 lat i więcej	7) Czy kupując alkohol byłeś/byłaś proszony/a o okazanie dowodu osobistego? a) tak, b) nie, nigdy
---	--	--

8) W jakich okolicznościach po raz pierwszy spróbowałaś/eś:

	ALKOHOL	DOPALACZE	NARKOTYKI
na uroczystości rodzinnej (urodziny, imieniny, wesele itp.)			
na wagarach			
na dyskoteci			
u kolegi/koleżanki w domu			
w swoim domu pod nieobecność rodziców			
na wakacjach			

9) Jaka jest Twoja sytuacja zawodowa?

- a) pracuję
- b) jestem bezrobotny/bezrobotna
- c) jestem bezrobotna/bezrobotny bez prawa do zasiłku
- d) poszukuję pracy
- e) uczę się
- f) prowadzę gospodarstwo domowe
- g) emerytura/renta

10) Jakie Pani/Pana zdaniem są główne powody bezrobocia w gminie?

- a) trudna sytuacja na lokalnym rynku
- b) brak opieki nad dziećmi (brak przedszkoli, żłobków)
- c) dyskryminacja mieszkańców ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania
- d) niedostosowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do lokalnych potrzeb
- e) niechęć mieszkańców do podjęcia pracy

11) Jak Pani/Pan ocenia stopień wpływu mieszkańców na sprawy lokalne i decyzje władz samorządowych gminy:

- a) znaczący
- b) średni
- c) znikomy
- d) mieszkańcy nie mają żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne
- e) nie mam zdania

12) Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców:

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) dostatecznie
- d) niedostatecznie
- e) nie mam zdania

13) Jakich problemów według Pani/Pana najczęściej doświadczają osoby starsze w Gminie Parysów?

- a) Brak opieki ze strony rodziny
- b) Poczucie nieprzydatności
- c) Brak motywacji do życia
- d) Problemy finansowe
- e) Brak ofert zagospodarowania wolnego czasu

14) W jaki sposób dowiaduje się Pani/Pan o organizowaniu imprez kulturalnych?

- a) przez Internet
- b) z ogłoszeń zlokalizowanych na terenie gminy
- c) od sąsiadów i rodziny
- d) mam problemy z uzyskaniem tych informacji
- e) w Gminie brakuj takich imprez

15) Jak ocenia Pani/Pan stan bezpieczeństwa na terenie gminy?

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) średnio

- d) źle
- e) bardzo źle

16) Jak Pani/Pan ocenia stopień czystości na terenie gminy:

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) źle
- d) bardzo źle

17) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w rodzinie: (proszę o wybranie 4 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Kopanie
- d) Duszenie
- e) Przypalanie ciała
- f) Policzkowanie
- g) Wyśmiewanie
- h) Szantaż
- i) Wymuszanie współżycia seksualnego
- j) Ograniczanie snu i pożywienia

18) Czy znasz jakieś osoby które są ofiarami przemocy w rodzinie/podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

- a) Tak
- b) Nie

19) Zaznacz stwierdzenia, z którymi się zgadzasz: (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Przemoc w rodzinie to wstyd.
- b) Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła.
- c) Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać.
- d) Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.
- e) Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyczeć w celach wychowawczych
- f) Czasami sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą

20) Z jakiej pomocy wg Pani/Pana mogą korzystać ofiary przemocy w Państwa Gminie?

- a) Kościół
- b) Szkoła
- c) Policja
- d) Instytucje pomocy społecznej
- e) Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

21) Czy zdarzyło się Pani/Panu doświadczyć przemocy fizycznej?

- a) Nigdy
- b) Raczej wcale
- c) Rzadko
- d) Często
- e) Bardzo często

22) W jakiej sytuacji doświadczyła Pan/Pani przemocy fizycznej?

- a) W autobusie
- b) Szkole

- c) W domu
- d) W okolicy miejsca zamieszkania
- e) W pracy
- f) Nigdzie nie doświadczyłam przemocy fizycznej

23) Czy kiedykolwiek doświadczyła Pani/Pan przemocy psychicznej?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

24) Kto Pani/Pana zdaniem jest najczęściej ofiarą przemocy?

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna
- c) Dziecko
- d) Osoba starsza
- e) Osoba niepełnosprawna

Dziękujemy za poświęcony czas.

II. ZESPÓŁ REMEDIS SA

Zespół Remedis SA

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Stępień – Specjalista ds. Metodyki i Badań

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA W GMINIE PARYSÓW (stan na 01.07.2016 r.).....	19
Tabela 2 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY PARYSÓW W LATACH 2006-2015.....	19
Tabela 3 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE PARYSÓW W LATACH 2008-2015	24
Tabela 4 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE PARYSÓW	24
Tabela 5 BIBLIOTEKA W GMINIE PARYSÓW	25
Tabela 6 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ SPOŁECZNEJ	27
Tabela 7 WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ W LATACH 2013-2015 (dane cząstkowe).....	27
Tabela 8 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ GOPS W LATACH 2013-2015	28
Tabela 9 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ GOPS W LATACH 2013-2015 (dane cząstkowe)	28
Tabela 10 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ZACHOWANIE AGRESYWNE UCZNIA – AGRESORY.....	31
Tabela 11 POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	33
Tabela 12 „NIEBIESKIE KARTY”(NK) WYDANE W GMINIE PARYSÓW W LATACH 2014-2015.....	35
Tabela 13 PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW 2014-2015.....	37
Tabela 14 PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW 2014-2015.....	37
Tabela 15 – PŁEĆ.....	38
Tabela 16 – WIEK.....	38
Tabela 17 –SZKOŁA	39
Tabela 18 – W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY ZDARZYŁO CI SIĘ SPRÓBOWAĆ ALKOHOL? ...	39
Tabela 19 – W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH PO RAZ PIERWSZY SPRÓBOWAŁAŚ/EŚ?	40
Tabela 20 – CZY WIESZ CO TO SĄ DOSY?.....	41
Tabela 21 – JAKA JEST SYTUACJA ZAWODOWA TWOICH RODZICÓW?	41
Tabela 22 – OCEŃ SWOJE RELACJE Z RODZICAMI?	42
Tabela 23 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE – 4 ODPOWIEDZI	43
Tabela 24 – KOGO BYŚ POINFORMOWAŁ/A GDYBYŚ DOZNAWAŁ PRZEMOCY W RODZINIE? ..	44
Tabela 25 – CZY ZNASZ KOGOŚ ZE SWOICH KOLEGÓW LUB KOLEŻANEK, KTÓRZY SĄ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE LUB PODEJRZEWASZ, ŻE MOGĄ BYĆ?	44

Tabela 26 – ZAZNACZ STWIERDZENIA, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)	45
Tabela 27 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W SZKOLE (4 ODPOWIEDZI) ...	46
Tabela 28 – CZY SŁYSZAŁEŚ/SŁYSZAŁAŚ I ZJAWISKU UZALEŻNIENIA OD INTERNETU?	47
Tabela 29 – CZY POSIADASZ INTERNET W TELEFONIE KOMÓRKOWYM?	47
Tabela 30 – Z JAKICH PORTALI KORZYTASZ NAJCZĘŚCIEJ?	47
Tabela 31 - PŁEĆ.....	49
Tabela 32 - WIEK.....	49
Tabela 33 - WYKSZTAŁCENIE.....	49
Tabela 34 – CZY KIEDYKOLWIEK W ŻYCIU ZDARZYŁO CI SIĘ WYPIĆ/SPRÓBOWAĆ?	49
Tabela 35 – W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY NAPIŁEŚ SIĘ ALKOHOLU?.....	49
Tabela 36 – CZY KUPUJĄC ALKOHOL BYŁEŚ/AŚ PROSZONY/A O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?	50
Tabela 37 – W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH PO RAZ PIERWSZY SPRÓBOWAŁAŚ/EŚ?	50
Tabela 38 – JAKA JEST TWOJA SYTUACJA ZAWODOWA?.....	51
Tabela 39 – JAKIE PANI/PANA ZDANIEM SĄ GŁÓWNE POWODY BEZROBOCIA W GMINIE?.....	51
Tabela 40 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ WPŁYWU MIESZKAŃCÓW NA SPRAWY LOKALNE I DECYZJE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH GMINY?	52
Tabela 41 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?	52
Tabela 42 – JAKIE PROBLEMY WEDŁUG PANI/PANA NAJCZĘŚCIEJ DOŚWIADCZAJĄ OSOBY STARSZE W GMINIE PARYSÓW?	52
Tabela 43 – W JAKI SPOSÓB DOWIADUJE SIĘ PAN/PANI O ORGANIZOWANIU IMPREZ KULTURALNYCH?	53
Tabela 44 – JAK OCENIA PAN/PANI STAN BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE GMINY PARYSÓW?	53
Tabela 45 – JAK OCENIA PAN/PANI STOPIEŃ CZYSTOŚCI NA TERENIE GMINY?	53
Tabela 46 – ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE (4 ODPOWIEDZI).	54
Tabela 47 – CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAŻ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE?	54
Tabela 48 – ZAZNACZ STWIERDZENIE, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZAZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)	55
Tabela 49 – Z JAKIEJ POMOCY WG PANI/PANA MOGĄ KORZYTSAĆ OFIARY PRZEMOCY W PAŃSTWA GMINIE?	55

Tabela 50 – CZY ZDARZYŁO SIĘ PANI/PANU DOŚWIADCZĆ PRZEMOCY FIZYCZNEJ?	55
Tabela 51 – W JAKIEJ SYTUACJ DOŚWIADCZYŁA PAN/PANI PRZEMOCY FIZYCZEJ?	56
Tabela 52 – CZY KIEDYKOLWIEK DOŚWIADCZYŁA PANI/PAN PRZEMOCY PSYCHICZNEJ?	56
Tabela 53 – KTO PANI/PANA ZDANIEM JEST NAJCZĘŚCIEJ OFIARĄ PRZEMOCY?	57
Tabela 54 ANALIZA SWOT, OBSZAR: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	59
Tabela 55 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE.....	60
Tabela 56 ANALIZA SWOT, OBSZAR: DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA	61
Tabela 57 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY STARSZE.....	61
Tabela 58 ANALIZA SWOT, OBSZAR: ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH	62
Tabela 59 CEL STRATEGICZNY 1.....	68
Tabela 60 CEL STRATEGICZNY 2.....	70
Tabela 61 CEL STRATEGICZNY 3.....	72
Tabela 62 CEL STRATEGICZNY 4.....	73

Rysunek 1 Gmina Parysów na mapie powiatu garwolińskiego	18
Rysunek 2 Odległość [km] Parysowa od niektórych, większych miejscowości	18